

Iktatószám: 90122-A/1459/2023

Debreceni Javítóintézet

Szakmai Program 2023.

A 2015. március 31-én hatályba lépett, majd 2018. április 30-án és 2020. február 10-én módosított, jelen módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szakmai Program

Tartalomjegyzék

I. Általános rész	4. oldal
I.1.Javítóintézet helye a gyermekvédelemi intézmények rendszerében	4. oldal
I.2.Szakmai program célja	5. oldal
I.3.Javítóintézeti nevelés célja, alapelvei	6. oldal
I.4.Javítóintézeti nevelés feladata	8. oldal
I.5.Javítóintézeti nevelés módszerei	8. oldal
II. Javítóintézetben folyó pedagógiai munka személyi és tárgyi feltételei	9. oldal
II.1.Pedagógiai munka személyi feltételei	9. oldal
II.2.Pedagógiai munka, tárgyi feltételei	12. oldal
III. Szervezeti egységek feladataihoz kapcsolódó módszertan	13. oldal
III.1.Nevelési folyamat tervezése a befogadástól az elbocsátásig	13. oldal
III.2.Nevelési folyamat szervezeti keretei	15. oldal
III.2.1.Nevelési folyamat fórumai	15. oldal
III.2.1.1. Szakértői csoport	15. oldal
III.2.1.2. Nevelési értekezletek	16. oldal
III.2.1.2.1. Elhelyezési Tanács	16. oldal
III.2.1.2.2.Javítóintézeti Tanács	19. oldal
III.2.1.3. TEAM megbeszélés	20. oldal
III.2.1.4. Napi eligazítás	21. oldal
III.2.1.5.Esetmegbeszélés	21. oldal
III.2.1.6. Családi konzultáció, családterápiás foglalkozás	22. oldal

III. 2.1.7. Foglalkoztatási osztály munkaértekezlete	22. oldal
III. 2.1.8. Csoportvezető nevelői-nevelői megbeszélések	22. oldal
III.2.2. A letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegek módszertana	23. oldal
III.2.2.1. Általános csoportok	23. oldal
III.2.3. Napirend és a foglalkozások rendje	26. oldal
III.2.3.1. Napirend	26. oldal
III.2.3.2. Foglalkozások rendje	26. oldal
III.2.3.3. Hetirend	34. oldal
IV. A letartóztatás és a javítóintézeti nevelés szinterei	34. oldal
IV.1. Befogadó csoport	35. oldal
IV.2. Speciális csoport	39. oldal
IV.3. Életkori specifikáció miatt kialakított csoport	40. oldal
IV.4. Zárt jellegű intézeti részleg	41. oldal
IV.5. Foglalkoztatás	44. oldal
IV.6. Mentálhigiénés és Egészségügyi csoport	56. oldal
IV.7. Egészségügyi csoport feladata	59. oldal
IV.8. Utógondozó otthon	61. oldal
V. Együttműködés lehetőségei	63. oldal
VI. Etikai normák, antidiszkriminációs képzés	65. oldal

A JAVÍTÓINTÉZET MISSZIÓJA

A javítóintézet a gyermekvédelmi ellátás rendszeréhez kapcsolódva a befogadott fiatalok bűnelkövetők emberi méltóságának tiszteletben tartásával és életkori szükségleteinek figyelembevételével olyan kompenzáló és korrigáló nevelést folytat, amellyel egyidejűleg törekszik a megelőző életút hiányainak pótlására és a bűnelkövetés hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására a bűnismétlés megelőzése a sikeres társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében.

(Standardizáló munkacsoport 2015.)

Javítóintézet megnevezése, székhelye

A költségvetési szerv megnevezése:	Debreceni Javítóintézete
Angol nyelvű neve:	Debrecen Reformatory
Rövidített neve:	Debreceni Javítóintézet
A költségvetési szerv székhelye:	4032 Debrecen, Böszörményi út 173.

I. Általános rész

I.1. A javítóintézet helye a gyermekvédelmi intézmények rendszerében

A javítóintézet a gyermekvédelmi intézményrendszer része, annak határterületén helyezkedik el. Működését, összetett feladatrendszerét meghatározza, hogy feladatellátása során a büntetőeljárás és büntető intézkedések szabályainak betartatása mellett legfontosabb célkitűzése a reszocializációs nevelés, s ezt a célt szolgálják a nevelésben alkalmazott pedagógiai és pszichológiai eszközök és módszerek.

A Debreceni Javítóintézet funkciói:

- az ügyészség, bíróság által letartóztatásba helyezett fiatalokat fogadja be 12 éves kortól 21 éves korig,

- a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt fiatalokat fogadja be 12 éves kortól 21 éves korig,
- utógondozói ellátást biztosít ideiglenesen vagy véglegesen elbocsátott fiatalok részére

I.2. A Szakmai Program célja:

A Szakmai Program szervesen illeszkedik az intézet alapidokumentumainak rendszerébe. Elkészíteni, értelmezni és használni csak valamennyi dokumentum ismeretében és összefüggéseiben lehet.

A Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) rögzíti az intézet szervezeti felépítését, irányítási- ellenőrzési rendszerét, a feladat és felelősségviselési rendszert, az intézmény szervezeti egységeinek működési rendjét, a külső és belső kapcsolatrendszerek koordinációját és mechanizmusát.

A Szakmai Program tartalmazza, hogy a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzített szervezeti kereteken belül a fő célokat **hogyan** kívánjuk elérni. Ezen felül célja, hogy megmutassa a feladatok rendszerbe építését, kölcsönhatását, azaz hatásmechanizmusát, a szakmai közösségek és az egyes dolgozók számára is.

A Szakmai Program a szakmai tervek és távlatok, a lehetséges és tervezett alternatívák dokumentuma is, tartalmazza azokat a távlati célokat, amelyek a szakmai továbbfejlesztés irányait jelölik ki, azaz alkalmasnak kell lennie a változásra, változtatásra.

Mindezek alapján a szakmai programunk a javítóintézet egésze céljának, feladatának, alapelveinek meghatározásából indul ki, majd az egyes szakterületek és szervezeti egységek céljait, alapelveit, módszereit és fejlesztési folyamatát külön – külön is megjelöli, érzékeltetve a kapcsolódási pontokat és az egymásra építettséget.

A Szakmai Program készítésénél arra törekedtünk, hogy hosszabb távra érvényes legyen, adjon szakmai alapot az éves munkaterv elkészítéséhez. Az éves munkaterv, s az ugyancsak a Szakmai Program szerint készült éves beszámoló alapján mérhető, elemezhető, tervezhető és ütemezhető a Szakmai Programban foglaltak végrehajtása, s a szakmai fejlesztés.

I.3. A javítóintézeti nevelés célja, alapelvei

A javítóintézet munkatársai a javítóintézeti nevelés – törvényi előírásokban meghatározott céljainak magvalósulása érdekében kiemelt feladatának tekinti:

- iskolázottság, szakmai képzettség fejlesztését, hasznos ismeretek átadását,
- identitás, szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését,
- készség, kompetenciafejlesztést (kommunikáció, személyiségfejlesztés, konfliktuskezelés, agressziókezelés),
- kulturálódás, művelődés biztosítását,
- testi-lelki egészség fejlesztést,
- egészséges életmódra való felkészítést,
- pályaválasztási ismeretek, munkaerő-piaci ismeretek, foglalkoztatás elősegítést,
- a fiatalok társadalmi beilleszkedésének, önálló életvitelének elősegítését – családi élete való felkészítését.

A javítóintézetben nevelkedő fiatalok társadalmi beilleszkedésének, visszailleszkedésének elősegítésében alapvető kérdés, hogy milyen feladatokat képes vállalni, illetve kell vállalnia az intézménynek, és mi az, amit a folytonosság alapelve szerint másnak kell, vagy kellene elvégeznie. A fiatalok sikeres beilleszkedése csak akkor tűnik reálisnak, ha kezelik, enyhítik, kompenzálják azokat a diszfunkciókat, amelyek a bűnelkövetéshez vezettek, azaz esélyt teremtünk a társadalmi beilleszkedéshez.

A javítóintézeti nevelés a családi nevelést, mikro- és makrokörnyezeti szocializációs deficiteket teljes mértékben nem pótolja, azok negatív hatásán igyekszik enyhíteni, kompenzálni, pozitív hatásain pedig tovább erősíteni. Ugyanakkor a reszocializáció, mint hosszútávú cél elérése érdekében, a fiatal törvényes képviselőjével, családjával, gondozási helyével, szabadulását követő várható tartózkodási környezetével – a lehetőségekhez mérten – a legnagyobb mértékben együtt kell működni és nevezettek a fiatalok fejlesztésébe bevonni. További fontos cél, hogy az utógondozásának, illetve utánkövetésének lehetőségét minden elbocsátás esetében megvizsgáljuk, és annak nevelési-reszocializációs lehetőségeit – az adott eset paramétereit figyelembe véve – kiaknázzuk.

Az intézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarainak enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolai

végzettségének, szakmai képzettségének fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése.

További kiemelt célunk, hogy a fiatalkorúak reszocializációs esélyeit növeljük, azzal, hogy járuljunk hozzá a fiatalkorú személyiségének korrekációjához, komplex fejlesztéséhez, pszichés állapotának javításához, alkalmazkodási zavarainak enyhítéséhez, azaz:

- sokirányú célorientált programokkal, pozitív minták és tapasztalatok nyújtásával segítsük az alapvető erkölcsi normák elfogadását,
- a családi konzultációk alkalmával, azok segítségével erősítsük az együttnevelés hatékonyságát,
- az életvezetéshez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretekkel, a kívánatos szokások kialakításával segítsük elő egy pozitív irányú életvezetés iránti igény kialakulását,
- a személyiségfejlődés elakadásainak, zavarainak kezelésével segítsük elő a nevelés ideje alatt a közösségbe való beilleszkedést, a társadalmi beilleszkedéshez szükséges alapvető készségek kialakítását, fejlesztését,
- az oktatás-, képzés-, foglalkoztatás területén törekedjünk a fiatalkorú megelőző életútja során bekövetkezett hiányok és lemaradások pótlására, s olyan új ismeretek, képességek, készségek, szokások kialakítására, amely növelheti esélyeit a társadalmi beilleszkedésre,
- olyan képzési lehetőségek kiaknázását igyekezzünk lehetővé tenni, melyek elősegítik a fiatal munkaerőpiaci elhelyezkedésének esélyeit, különös tekintettel arra, hogy a javítóintézeti neveltek életkora 21 évre tolódott,
- a hagyományok és nemzetiségi kulturális értékek ápolásával a fiatalok önazonosság érzése megőrzésre, fejlesztésre kerüljön,
- megtaláljuk és – lehetőségeinkhez mérten – tovább fejlesszük a fiatalok közül azokat, akik bármely területen kiemelkedő tehetségről tesznek tanúbizonyságot
- kiemelt feladatnak tekintjük a 12-14 év közöttiek nevelését;

Fenti célokat az intézetbe kerülő fiatalkorúak életkorához, mentális és pszichés, valamint egészségi állapotához igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával – a gyermeki és személyiségjogok biztosítása, a humanizált igazságszolgáltatás, a bűnisméltés megelőzése

érdekében kifejtett tevékenység, a droghasználat, mint gyakori elkövetési- és egyéb okok kezelése mentén – kívánjuk megvalósítani.

I.4. A javítóintézeti nevelés feladata

Fenti nevelési célkitűzések elérése érdekében fontos feladatunk, hogy:

- A javítóintézet teljes ellátást biztosítson a fiatalok számára, lássa el gondozását, nevelését, felügyeletét, továbbá oktatását, képzését, munkafoglalkoztatását, valamint az ügyeivel kapcsolatos adminisztratív feladatokat.
- Az intézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell a fiatalok számára biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalok megelőző életútja, szociokulturális hiányainak pótlására és a fiatalok bűnelkövetésének hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására.
- A javítóintézetnek – az alapvető jog értelmében - meg kell teremteni a személyre szabott terápiát, a korrekciót, a beilleszkedési- és személyiségzavart, a szenvedélybetegség kezeléséhez, a gyógypedagógiai ellátáshoz való hozzájutást.
- A fiatalok társadalomba való sikeres beilleszkedése érdekében az intézetnek elő kell készíteni a fiatal elbocsátását és figyelemmel kell kísérni további életútját.
- Hatékony együttműködésre kell törekedni a gyermekvédelmi rendszerrel, a célok elérése érdekében igénybe kell venni a gyermekvédelmi szakmát, a pártfogót, a szociális – karitatív-öntevékeny szervezetek segítségét.
- Az őrzésbiztonság érdekében – szükség esetén – ki kell alakítani a büntetés-végrehajtási intézményekkel való együttműködés lehetőségeit.

A javítóintézetek rendtartásáról szóló **1/2015. (I. 14.) EMMI** rendeletben (a továbbiakban: Rendtartás) megfogalmazott feladatok jelentős részben azonosak, kisebb részben eltérnek a letartóztatás, illetve a javítóintézeti nevelés esetében. A nevelés célját, módszereit tekintve ugyanakkor ez az eltérés alapvetően csak a nevelés–fejlesztés tervezhetősége, tervezése, időtartama és a folyamatszervezés tekintetében mutatkozik meg.

I.5. A javítóintézeti nevelés módszerei

A javítóintézeti nevelés módszerei:

- a) Cél-adekvát, speciális módszerek valamennyi területen, a nevelés, foglalkoztatás (oktatás, képzés, munkafoglalkoztatás), illetve a családi nevelés területén egyaránt.
- b) Korrigáló, pótló, fejlesztő célzatúak.
- c) Egyéni szükségletekhez igazodók.
- d) Sokirányúak, amelyen belül különös hangsúlyt kapnak
  - a szocioterápiás, pszichoterápiás programok és módszerek,
  - a pedagógiai és nevelési célú programok és módszerek,
  - a közvetítői eljárásra épülő, resztoratív jellegű technikák és módszerek,
  - a csoportok és az egyén pozitív befolyásolásának módszerei,
  - a fejlesztés-értékelés speciális módszerei.

II. Javítóintézetben folyó pedagógiai munka személyi és tárgyi feltételei

II.1. Pedagógiai munka személyi feltételei

A Javítóintézetben a nevelő- gondozó munkát végző és azt közvetlenül segítő dolgozók létszámát és az egyes munkakörökhöz kapcsolódó képesítési előírásokat a Rendtartás 1. és 2. számú melléklete tartalmazza. E jogszabály alapján a javítóintézetben az alkalmazottak létszámát a fenntartó határozza meg, illetve engedélyezi. Az intézetben lévő egyes munkaköröket, ezek számát az SZMSZ tartalmazza.

A javítóintézetben a szak- illetve egyéb alkalmazottak száma megfelel a jogszabályi követelményeknek, lehetővé teszi a költségvetési szerv alaptevékenységéhez tartozó feladatok megfelelő színvonalú ellátását.

A dolgozók vagy rendelkeznek az előírt képesítéssel, vagy az éves képzési terv ütemezése alapján tanulmányokat folytatnak. Ütemezetten és folyamatosan zajlik a pedagógiai munkát végzők, vagy azt közvetlenül segítők továbbképzése. Nevelői munkakörben dolgozó munkatársakra a pedagógusi előmeneteli rendszer vonatkozik, melyet az erre vonatkozó jogszabály ír elő.

A szakmai felkészültség biztosítása érdekében lehetőség van szakmai konzultációkon, szupervízióon, tréningen részt venni, melynek részleteit belső szabályzat tartalmazza. A továbbképzések, szakmai felkészültség növelése érdekében a szakmai munkát segítő pályázatokban veszünk részt. A munkatársak elfáradásának, kiegészésének megelőzésére kiemelt

figyelmet kell fordítani, ezért szakmai személyiségük fejlesztése érdekében önkéntes alapon és kötelező jellegű szupervíziót, esetmegbeszélést tartunk. Szakmai napokon van lehetőség, hogy a munkatársak megismerjék egymás szakmai elképzeléseit. A módszertani csoport pedig folyamatosan segíti a szakmai feladatok megújítását, megújulását. A szakmai napok alkalmasak a törvényi változások megismertetésére, szakmai folyamatok elemzésére.

A fiatalokkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban álló szakemberek:

Nevelők: Tervezi és szervezi a nevelési folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelési tevékenységét. Nevelőtársával és a gyermekfelügyelővel együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti a szabadidős, ezen belül első sorban a kulturális, kreatív, sport és egyéb, a fiatalok személyiségi fejlődését elősegítő programokat. Felelős a Házirend betartásáért és betartatásáért.

Gyermekfelügyelők: A nevelőmunkában a nevelő közvetlen segítőtársa. Tevékenységét a nevelő irányításával, de annak útmutatásai alapján és önállóan is végzi. Elsősorban a fiatalok ellátása, a személyi és környezeti gondozási teendők szervezése, lebonyolítása, ellenőrzése a feladata. Részt vesz a szabadidős programok lebonyolításában önállóan és teamben dolgozva egyaránt.

Pszichológus: A Mentálhigiénés csoport tagja. A befogadási időszakban elvégzi a fiatalok vizsgálatát, ennek eredményéről véleményt, tájékoztatást ad az Elhelyezési Tanács és az Intézeti Tanács részére. A fiatalok intézeti tartózkodása ideje alatt közvetlenül segíti a pedagógiai munkát, krízishelyzetben támogatást nyújt. Együttműködik az orvossal, pszichiáterrel.

Oktató nevelők: Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, ez alapján korrepetálást, felzárkóztatást, fejlesztést, osztályozóvizsgára, szakmunkásvizsgára felkészítést, tehetség gondozást végeznek.

Szakoktatók - munkaoktatók: Feladatuk a munkafolyamatok irányítása, és az ehhez kapcsolódó alapvető szakmai, gyakorlati ismeretek oktatása. A fiatalok munkára nevelése

kiemelt fontosságú, annak érdekében, hogy a társadalom hasznos tagjává váljanak. Munkafoglalkoztatás keretében, vagy azon kívül tehetséggondozást végeznek.

Egészségügyi dolgozók (orvos, ápoló-gyermekfelügyelő): Feladata az elsődleges egészségügyi szemle a fiatalok felvételénél és egyéb felvétellel összefüggő teendők, általános orvosi vizsgálatok, akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése. Szakrendelésre utalás szervezése, lebonyolítása, nyomon követése. Fogászati szűrés, és kezelés. Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel. Betéggondozás, betegápolás, gyógyszerelés. A Mentálhigiénés Egészségügyi és Szakértői csoportban működnek.

Gyógypedagógus: Mentálhigiénés Egészségügyi és Szakértői csoport munkatársaként tagja a Szakértői Bizottságnak, a keretében végzi a befogadott fiatalok felmérését, felmérések eredményeinek figyelembevételével részt vesz a fejlesztő, felzárkóztató tevékenységben.

Növendékügyi előadó/adminisztrátor: A fiatalok befogadásától kezdődően koordinálja a fiatalok hivatalos ügyeivel kapcsolatos teendőket, ennek keretében kapcsolatot tart a hivatalos szervekkel.

Utógondozó: Az utógondozó környezetanulmányt készít, a javító intézeti neveltek esetén koordinálja a Javítóintézeti Tanács működését, előkészíti az ideiglenes/végleges elbocsátást.

Kiemelt feladatai:

- Közreműködik a családi kapcsolatok rendezésében.
- Nyomon követi, segíti a távozott fiatalok társadalmi beilleszkedését.
- Segíti a fiatalok utánkövetését.

Rendész: Munkavégzése során együttműködik a fiatalokkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban álló szakemberekkel és őrzésbiztonsági feladatokat lát el.

Technikai dolgozók (élelmezés, karbantartás, higiéniai feladatok, igazgatási osztály munkatársai): Munkavégzésükkel segítik az intézetben folyó pedagógiai munka eredményességét.

II.2. A pedagógiai munka, tárgyi feltételei

A szakmai program megvalósítása érdekében az intézet **rendelkezik a szükséges tárgyi feltételekkel**. Azokat folyamatosan karbantartja, szükség esetén bővíti, és a használatból eredő elhasználódott eszközöket pótolja.

Intézetünkben a letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó otthon, a foglalkoztatási osztály, valamint az utógondozó otthon elkülönült épületrészekben működik.

A foglalkoztatást az önálló épületrészben elhelyezett üvegház és az épülethez tartozó kert is szolgálja.

A Mentálhigiénés- Egészségügyi és Szakértői csoport számára kialakított helyiségekben megfelelő környezet van kialakítva a terápiás tevékenységekhez. A csoportterápiás foglalkozások tartására terápiás csoportszobát alakítottunk ki.

Az egészségügyi feladatok ellátásához két orvosi szoba, három betegszoba, raktár és egyéb kiszolgáló helyiségek állnak rendelkezésre.

A sporttevékenységekhez kiépített futball,- illetve kosárlabdapálya, és tornaterem áll rendelkezésre, a legfontosabb felszerelésekkel, és eszközök biztosítottak az alábbi sporttevékenységek tartásához: asztalitenisz, billiárd, kosárlabda, röplabda, kispályás labdarúgás, streetball, gimnasztika, torna.

Erre kialakított helyiségben folyik a mentálhigiénés terápiás munka. Rendelkezünk biztonsági elkülönítővel, a használatára kényszerült fiatal biztonságos elhelyezése érdekében. A rendőrségi szállításra várók részére külön helyiség áll rendelkezésre. Ugyanez a várakozóhelyiség használható az egyéb okok miatt várakozó fiatalkorúak elhelyezésére is.

Külön helyiségben folynak a rendőrségi kihallgatások, ügyészi meghallgatások.

Az intézet saját könyvtárral rendelkezik, a vallásgyakorláshoz ökomenikus imatermet alakítottunk ki. Egyéb foglalkoztató helyiségek, illetve tanácsterem biztosít lehetőséget további programok szervezésére.

III. Szervezeti egységek feladataihoz kapcsolódó módszertan

A javítóintézetben ellátott fiatalok és a javítóintézet utógondozói részlegén ellátottak nevelési szükségletei

III.1. Nevelési folyamat tervezése a befogadástól az elbocsátásig.

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 344. §- alapján a javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottsága, szakmai képzettsége fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése.

Ugyanezen jogszabályhely 346. § (3) bekezdése kimondja, hogy a nevelő **egyéni nevelési tervet** készít a fiatalok számára a befogadásakor készített szakértői vizsgálatok megállapításai, családi kapcsolatairól szerzett tájékoztatás, a javítóintézetbe kerülése előtt készített pedagógiai, pszichológiai vélemények, valamint a befogadást követően tapasztalt viselkedése és az egyéni beszélgetések során szerzett információk figyelembevételével. Ha a fiataloknak egyéni pszichológiai gondozásra is szüksége van, a pszichológus egyéni gondozási tervet készít.

Minden szakmai egység a maga szakembereivel, a saját feladatrendszeréhez igazítva megválasztott módszereivel és eszközzel járul hozzá a **javítóintézeti nevelés** jogszabályokban rögzített **céljainak** eléréséhez.

A fiatalok nevelésének célkitűzéseit, tervét, a nevelés végrehajtásának folyamatát, eredményeit az **egyéni nevelési terv** rögzíti, amely az egyéni szükségletre igazodik.

A Debreceni Javítóintézet **nevelési értekezleteket** (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) működtet, melynek tagjai a fiatalok beérkezését követő 30 napon belül összeül, elkészíti a fiatalok egyéni nevelési tervét.

Az egyéni nevelési terv a **nevelési naplóban** kerül rögzítésre, amely egy dokumentum gyűjtemény és tartalmazza a befogadásra került növendék:

- személyi adatait;
- javítóintézetbe érkezésének helyzetelemzését;
- egészségügyi és pszichológiai állapotának felmérését;
- nevelési időszakának jellemzőit;
- állapotfelméréseit, felülvizsgálatát;
- jutalmazását, büntetéseit;
- elbocsátása előtti állapotát;
- összefoglaló jellemzését a javítóintézet elhagyásakor.

A nevelési naplónak tartalmában, fő vonalaiban tükröznie kell, hogy a fiatalkorúnál – az érkezéskor megállapított fejlettségi szinthez viszonyítva – milyen nevelésre, fejlesztésre irányuló tevékenységek hatására - milyen testi, egészségügyi, viselkedésbeli, mentális változás, illetve tanulmányi előrehaladás következett be. A nevelés folyamatát a fiatalkorúak nevelésében érintett valamennyi szakember bevonásával kell megtervezni és végrehajtani.

Meghatározók a sérülés specifikus szempontok, ami az egyéni szükségletekkel összefüggésben a fejlesztés – fejleszthetőség szempontjából kiemelt területek, ezért befolyásolják, hogy milyen nevelési csoportban folyik a fiatalkorú további fejlesztése.

A tapasztalatokról, problémákról, azok megoldási lehetőségeiről vagy megoldásáról, a fiatalkorúak fejlődéséről vagy visszaeséséről, ennek okairól, továbbá a csoportfolyamatokról, információs rendszernek kell működnie a különböző munkacsoportok és a szervezeti egységek között.

A nevelési napló pszichológiai, orvosi, gyógypedagógiai szakvélemények, a foglalkoztatási osztályfelmérései, a nevelői vélemények és az egyéb beszerzett hivatalos dokumentáció alapján készül.

A nevelési naplóban kerül rögzítésre a fejlődés folyamatának és a fiatalkorúakkal foglalkozó szakemberek tapasztalatainak három havonkénti felülvizsgálata, melynek során újabb nevelési célok kerülnek rögzítésre.

A tervekben megfogalmazott és elért nevelési eredményeket (sikertelenséget) rögzítjük a nevelési naplóban, ami egy állapot rögzítése, jelzése, mellyel eleget tudunk tenni hatósági, gyámhivatali, gyermekvédelmi gyámi vagy éppen szülői tájékoztatásnak.

A nevelési folyamatot lezáró dokumentumot az **összefoglaló nevelői jellemzést** is a nevelési napló tartalmazza.

III.2. A nevelési folyamat szervezeti keretei

III.2.1. Nevelési folyamat fórumai (Mentálhigiénés- Egészségügyi és Szakértői csoport, nevelési értekezletek (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács), napi eligazítások, team gyűlés, esetmegbeszélés, családi konzultáció, családterápiás foglalkozás, Foglalkoztatási osztály munkaértekezlete, Csoportvezető nevelői-nevelői megbeszélések)

III.2.1.1. Mentálhigiénés Egészségügyi és Szakértői csoport

A Bvtv.350. § (2)-(4) bekezdése alapján a **Mentálhigiénés- Egészségügyi és Szakértői csoport:**

- (2) A fiatalok személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának a feltárása érdekében a javítóintézet – jogszabályban meghatározott működési rend szerint – szakértői csoportot működtet, amelynek pszichológus, gyógypedagógus és orvos tagja végzi el a befogadáskor a szükséges vizsgálatokat.
- (3) A szakértői csoport a vizsgálat eredményei alapján javaslatot tesz a javítóintézet igazgatójának a fiatalok végleges csoportba helyezésére és jelzi, ha a fiatalok fogyatékosága miatt gyógypedagógiai nevelésre szorul, vagy személyiségzavara, egészségi állapota miatt sajátos nevelést, oktatást, gyógyítást igényel.
- (4) A végleges csoportba helyezésről az igazgató vagy e feladattal megbízott helyettese dönt.

A Debreceni Javítóintézet a fiatalok elhelyezése, foglalkoztatása és személyiségek fejlesztése érdekében nevelési értekezleteket működtet, melyen a szakértői csoport ismerteti a felmérései eredményét és javaslatait megfogalmazza.

III.2.1.2 Nevelési értekezletek (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) céljai, feladatai és működési rendjük:

A Debreceni Javítóintézet a letartóztatott fiatalok tekintetében **Elhelyezési Tanácsot**, a javítóintézeti nevelési idejét töltő fiatalok tekintetében **Javítóintézeti Tanácsot** működtet.

III.2.1.2.1 Az Elhelyezési Tanács döntést előkészítő szakmai fórum, melyen jelen vannak:

- igazgató vagy az általa megbízott helyettese;
- a szakértői csoport vezetője;
- a pszichológus;
- a befogadó csoport vezetője;
- az egészségügyi részleg képviselője
- a gyógypedagógus;
- a foglalkoztatási osztályképviselője;
- a csoportvezető nevelők.

Az Elhelyezési Tanácson megbeszélésre kerül:

- milyen a fiatalok személyiségállapota, milyen okok, tünetek, jellemző viselkedési és viszonyulási zavarok mutatkoznak, ezek okai, melyek a speciális problémák, melyek ezek kezelésére vonatkozó javaslatok;
- milyen a fiatalok egészségügyi állapota, korábbi, vagy jelenlegi betegségei, kezelésre, további kivizsgálásra váró problémái, káros szenvedélyei;
- a fiatalok viselkedése, felnőttekhez, társakhoz való viszonya, szokásrendszere, érték, - normák tapasztalható torzulásai, az önkiszolgálás, a foglalkozásokon való aktivitás, családi körülményei és kapcsolatai, szerepe a csoportban;
- ismeret – és tudásszint, a lemaradás mely területeken észlelhető és milyen fokú. Az oktathatóság elemei, ha fogyatékos annak paraméterei, tanulási – és részképesség zavarok;
- a foglalkoztathatóság elemei – jártasságok, készségek, különleges képességek, érdeklődés, kezűgyesség stb.;

- fentiek alapján az egyéni nevelési terv elkészítése, eredmények felülvizsgálata, újabb nevelési célok kitűzése;
- bűncselekményei – várható itt tartózkodás;
- szökésveszély.

A szakvélemények, megfigyelések, egyéb tapasztalatok kiegészülnek a gyámügyi osztálytól, esetleges korábbi intézménytől beszerezett dokumentumokban szereplő tényekkel, adatokkal, amelyek a fiatal családi körülményeiről, megelőző életútjáról szolgálnak adalékkal. **A bírósági határozat rendelkezései kötelező erővel bírnak.**

A fentiek alapján javaslat születik:

- az általános nevelőotthoni csoportba sorolásról;
- foglalkoztatási csoportba sorolásról;
- a tanfolyami képzés típusának kijelöléséről;
- a munkafoglalkoztatásról;
- az őrzési fokozatról;
- a kapcsolattartás szabályozásáról (a bírói rendelkezés alapján);
- a bűntársaktól való elkülönítésről;
- speciális csoportba,
- másik csoportba történő helyezésről.

A jogszabályoknak megfelelően a fiatalok csoportba helyezéséről az igazgató, vagy – e feladattal megbízott helyettese dönt a Szakértői Bizottság és az Elhelyezési Tanácson részt vevő szakemberek javaslata alapján.

Az általános nevelési csoportok összetételének kialakítása az alábbi elvek, szempontok szerint történik:

- a csoportok összetétele és az elhelyezendő fiatalok személyiségének jellemzői alapján mérlegelni kell, mely csoportba tud könnyebben beilleszkedni;
- mérlegelni kell, hogy egy csoportba ne kerüljön egy időben több, erős és negatív hatással bíró fiatalok;

- vizsgálni kell, mely csoport ad a többi csoporthoz képest elfogadóbb környezetet az adott fiatalkorú számára;
- bűntársak egy csoportba nem kerülhetnek;
- vizsgálni kell, hogy melyek azok a fiatalkorúak, akik az életkori sajátosságok miatti specifikáció miatti csoportban eredményesebben fejleszthetők.

Másik csoportba való áthelyezés elvei, főbb szempontjai:

- Másik csoportba való áthelyezést kérheti a fiatalkorú.
- A kérelmet írásban kell benyújtani, s meg kell indokolni. Amennyiben a fiatalkorú írni nem tud, kérelmét szóban is előterjesztheti.
- A kérelmet, annak indokoltságát a nevelő nem bírálhatja felül, de véleményezi és azt minden esetben továbbítani kell döntés előkészítésre az Elhelyezési/Intézeti Tanács vezetőjének.
- A másik csoportba történő áthelyezést javasolhatja a csoportvezető nevelő, vagy a Szakértői Bizottság tagja is.

Az áthelyezés főbb szempontjai:

- belső viszonyok a csoportban, a csoporton belüli szélsőséges perifériák;
- a fiatalkorú bűnbakképzés tárgya;
- agresszió célpontja;
- vezéregyéniség, aki uralja a csoportot;
- kezelhetetlen rivalizálás részese;
- klikkesedésben domináns szerepe van.

A speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedés, személyiség zavarral, küzdő) csoportba helyezés elvei és főbb szempontjai

Speciális csoportba helyezhető a fiatalkorú, ha:

- olyan súlyos alkalmazkodási zavarokkal küzd, hogy az általános csoportba beilleszkedni képtelen, s nincs remény arra, hogy másik általános csoportba való áthelyezéssel ez a probléma megoldódik;

- ha a Szakértői Bizottság megállapítja, hogy értelmi fogyatékosága, sajátos nevelési igénye indokolja,
- ha súlyos szenvedélybetegsége miatt speciális ellátást igényel,
- ha a Szakértői Bizottság jelzése alapján (szakorvosi diagnózis) súlyos személyiségzavarban szenved.

III.2.1.2.2. Javítóintézeti Tanács

Javítóintézeti Tanács résztvevői:

- igazgató, vagy az általa megbízott helyettese;
- a szakértői csoport vezetője;
- pszichológus;
- egészségügyi részleg képviselője;
- foglalkoztatási osztály képviselője;
- gyógypedagógus;
- csoportvezető nevelők;
- utógondozó

A Javítóintézeti Tanács értekezletén a fenti rendeletben foglaltakon kívül megbeszélésre kerül:

- milyen a fiatalok személyiségállapota, milyen okok, tünetek, jellemző viselkedési és viszonyulási zavarok mutatkoznak, mik ennek az okai, melyek a speciális problémák, melyek ezek kezelésére vonatkozó javaslatok;
- milyen a fiatalok egészségügyi állapota, korábbi, vagy jelenlegi betegségei, kezelésre, további kivizsgálásra váró problémái, káros szenvedélyei, beteg fiatalok gyógyulása érdekében szakorvosi vizsgálat és javaslat alapján betegszabadság engedélyezésének előkészítése;
- a fiatalok viselkedése, felnőttekhez, társakhoz való viszonya, szokásrendszere, érték, normák tapasztalható torzulásai, az önkiszolgálás, a foglalkozásokon való aktivitás, családi körülményei és kapcsolatai, szerepe a csoportban;

- ismeret – és tudásszint a lemaradás mely területeken észlelhető és milyen fokú. Az oktathatóság elemei, ha fogyatékos annak paraméterei, tanulási – és részképesség zavarok;
- a foglalkoztathatóság elemei – jártasságok, készségek, különleges képességek, érdeklődés, kezügység stb.;
- fentiek alapján az egyéni nevelési terv és a Nevelési Napló elkészítése, eredmények felülvizsgálata, újabb nevelési célok kitűzése;
- kimenő, eltávozás, szabadság engedélyek, rendkívüli eltávozás, kimaradás engedélyek;
- intézeten kívüli munkavállalás, tanulmányok folytatása;
- jóvátételi eljárás lehetősége;
- szökésveszély;
- javaslat megfogalmazása a fiatalokú ideiglenes elbocsátása tárgyában.

A szakvélemények, megfigyelések, egyéb tapasztalatok kiegészülnek a gyámügyi osztálytól, esetleges korábbi intézménytől beszerzett dokumentumokban szereplő tényekkel, adatokkal, melyek a fiatalokú családi körülményeiről, megelőző életútjáról szolgálnak adalékokkal. A bírósági határozat rendelkezései kötelező erővel bírnak.

III.2.1.3. Team megbeszélés

Résztevéői a csoportban dolgozó szakemberek – csoportvezető nevelő, nevelő, nappalos és éjszakás gyermekfelügyelők -, az otthonvezető, a terület vezetésével megbízott igazgatóhelyettes, indokolt esetben az intézet igazgatója.

A megbeszélésre 3 havi rendszerességgel, de a csoport helyzetétől függően gyakrabban is sor kerülhet.

A munka során az egyéni nevelési tervekben és a nevelési naplóban meghatározottakon túl megbeszélésre kerülnek:

- a csoportvezető nevelő beszámolója az előző megbeszélés óta eltelt időszak eredményességéről, vagy hiányosságairól az egész csoportot tekintve,
- a csoport kohéziós helyzetének meghatározása, a csoport pillanatnyi helyzete az intézet pedagógiai struktúrájában,
- a következő időszak nevelési céljai,

- az intézeti rendezvénytervhez igazodva a csoportra váró feladatok meghatározása, felelősök kijelölése,
- a pszichológus beszámolója a csoport egészének és a fiatalok egyéni mentális állapotáról,
- vezetői értékelés, célok feladatok megbeszélése, kitűzése,
- egyéb aktuális problémák megbeszélése.

III.2.1.4. Napi eligazítás

Munkanapokon két alkalommal 07⁴⁰ és 12¹⁰ órakor a szolgálatba lépők számára tartjuk. Résztevői 07⁴⁰ órakor az éjszakás gyermekfelügyelők, foglalkoztatási osztály munkatársai, rendészeti ügyeletvezető, egészségügy munkatársa, pszichológus és a szolgálatban lévő vezetők. Az eligazítás **célja** kettős: **információ átadás** a szolgálatot leadó, illetve átvevő szakemberek között, és az **aktuális feladatok** megbeszélése.

A 12¹⁰-es eligazítás a 12⁰⁰ órától szolgálatba lépők számára tartjuk. Rész vesz továbbá az egészségügy munkatársa, pszichológus és a szolgálatban lévő vezetők. Célja az **információ átadás**, és az **aktuális feladatok** megbeszélése. Az eligazítást 12³⁰ órakor a csoportok átadás-átvétel zárja, melyen a délelőtti szakemberek röviden értékelik a foglalkoztatási csoport eredményességét, egyéni és közösségi szinten elért teljesítményt. A déli átadáson kerül sor az intézeti rendezvénytervben szereplő kulturális-, és sportrendezvények értékelésére és eredmények kihirdetésére.

III.2.1.5. Esetmegbeszélés

Résztevői a problémával találkozó szakemberek, de legalább annyi fő, hogy érdemben meg tudják beszélni az esetet. Az esetmegbeszéléseket a probléma felvetődésének igényeihez mérten kerül sor.

Az esetvezetéssel kapcsolatos problémák „teamben” való megbeszélése, illetve, hogy a team segítséget adjon az esethez személyes érzelmeinek a megértéséhez, az adott probléma kreatív megoldásához. Az esetmegbeszélés rendszerint a konkrét esetről szól a problémáról és a cselekvési tervről. Alapvetően az lenne az ideális, hogyha legalább 3 alkalommal lenne egy esettel kapcsolatos megbeszélés, hiszen ez biztosítaná a folyamatosságot.

III.2.1.6. Családi konzultáció, családterápiás foglalkozás

A fiatalok vagy törvényes képviselője kérelmére, az igazgató engedélyével háromhavonta – rendkívül indokolt esetben ettől gyakrabban – családi konzultáción vehet részt, amely a javítóintézetben megvalósuló kötetlen kapcsolattartási forma, melyen a kapcsolattartásra jogosult személyek vehetnek részt. A családterápiás foglalkozásokat pszichológus vagy terápiás foglalkozások tartására jogosult személyek vezetik, számát a terápiás szükségletek határozzák meg. A családi konzultáció és a családterápiás foglalkozás nem minősül látogatófogadásnak. Családi konzultáció nem büntársi elkülönítésben lévő fiatalok között is létre jöhet, valamint engedélyezhető javítóintézeti neveltek esetében javítóintézeten kívül is.

III. 2.1.7. Foglalkoztatási osztály munkaértekezlete

Havi rendszerességgel tartott munkaértekezlet, és szükség szerint tartott egyéni/munkaközösségi megbeszélések, melyen a Foglalkoztatási osztály munkatársai a foglalkoztatási osztályvezető irányításával értékelő, elemző, feladat-meghatározó munkát végez. A munkaértekezlet célja az információ átadáson túl:

- a szakmai együttműködés erősítése,
- az intézményi belső elvárások megismerése,
- a terület sajátosságaihoz igazodó megismerési folyamatok, nevelési, fejlesztési módszerek, eszközök megosztása,

a pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése, megvalósításukhoz kapcsolódó tapasztalatok megosztása.

III. 2.1.8. Csoportvezető nevelői-nevelői megbeszélések

A csoportvezető nevelők és a nevelők – otthonrészlegeket érintő feladattól és nevelési folyamatoktól függően – szükség szerint, vagy akár heti rendszerességgel (Elhelyezési Tanács és/ vagy Javítóintézeti Tanácsot követően, vagy attól eltérő időben) tartott megbeszélés, ahol a szakmai vezető és az otthonvezető irányításával nevelési stratégiát előkészítő, elemző és feladatmeghatározó tevékenységet látnak el azzal a céllal, hogy:

- egységes elvek és stratégiák mentén végezzék el a meghatározott feladatokat;
- egységes szemlélettel értelmezzék a vezetői elvárásokat;

- közös szemléletformálás segítségével határozzák meg az egységes követelményrendszert;
- szakmai javaslatokat fogalmaznak meg a vezetőség irányába;
- csoportot/csoportokat érintő problémák megbeszélésének színtere.

III.2.2. A letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó otthon módszertana

III.2.2.1. Általános csoportok

Általános feladat:

Fejlesztés és korrekció a viselkedés, a szocializáció, az érzelmi élet, a kulturáltsági szint és az erkölcsi struktúrák terén. A javítóintézet a bent tartózkodás idejére „otthont”, személyiség állapotuknak megfelelő nevelést, képességüknek megfelelő fejlesztést biztosítson. A feladat megvalósítása érdekében figyelembe kell venni, hogy a fiatalkorú előzetesen számos kedvezőtlen pszichés hatás érte, ennek következtében személyiségük sérült. Ezért az általános nevelési célkitűzéseit tekintve megegyezik minden más nevelési intézmény célkitűzéseivel, ugyanakkor nagyban speciális pedagógiai feladatok ellátására is hivatott.

Speciális feladatok:

1. Beilleszkedés segítése

A beillesztés szempontjából különleges jelentősége van a humánus, érdeklődés, előlegezett bizalom, empátia alkalmazásának.

2. Szabadságuk korlátozásának elfogadtatása

A megszokott rendszertelen élet helyébe, egy szabályozott, mozgásukban erősen korlátozott időszak következik, amit időnként nyílt vagy rejtett elutasítással fogadnak.

3. A családi háttér pedagógiai jelentőségének mérlegelése

Fontos teendő a fiatalkorú korábbi környezetével való együttműködés felkutatása, erősítése.

4. Tárgyi és személyi feltételek biztosítása

Az őrzési feladatok mellett biztosítani kell a higiénikus, esztétikus, célszerű környezetet, törekedni kell a megfelelő személyi állomány biztosítására.

5. Felzárkózás a tanulás terén

A fiatalok többségénél nem kielégítő a tanuláshoz való viszony. Életkorukhoz viszonyított alapképzettségük hiányos, feladattudatuk, tanulásra való belső késztetésük elégtelen, teherbírásuk alacsony. Zömében túlkorosak. Az iskolai kudarcélmények a tanulás elleni erős ellenszenv különösen kritikus helyzetet teremt a felzárkóztatásban. Ezért a hiányzó alapismeretek gyors pótlása, a tanulási motívumok kialakítása fontos pedagógiai feladat.

6. Korrekciós nevelés

Elsődleges feladat – a pozitív tulajdonságokra alapozva – fejlesztő, korrigáló nevelési eljárást kidolgozni minden egyes fiatalok számára. Segíteni kell a pozitív, reális énkép kialakításában. Személyiségük átstrukturálása, érzelmi viszonyulásainak rendezése a legfőbb pszichológiai – pedagógiai feladat. A nevelők - a pszichológussal együttműködve – tennivalói közé tartozik, hogy megtanítsák a fiatalokat indulat kezelésére, arra, hogy reálisan, önbizalommal értékeljék helyzetüket.

7. Utógondozás

Az utógondozás jelenti a társadalomba való beilleszkedéshez, az életben történő sikeres helytálláshoz az erkölcsi támasznyújtás, tanácsadás biztosítását.

8. Kapcsolattartás családdal (gondozási hellyel) családi konzultáció és családterápiás foglalkozás

A kapcsolattartás segít abban, hogy szabadulás után a fiatalok minél zökkenő mentesebben tudjon visszahelyezkedni a családjába. Ennek szükségessége különösen fontos a javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok esetében. Fontos, hogy nevelési céljaink eléréséhez megnyerjük a családot. A családdal való kapcsolattartást segíti az utógondozó, pszichológus. A gyermekvédelmi szakellátásban részesülő fiatalok még nagyobb odafigyelést igényelnek, hiszen volt gondozási helyükkel, gyermekvédelmi gyámjukkal, gondozási hellyükkel sok esetben csak felszínes kapcsolatot ápolnak. A felszínes, laza kapcsolatok az idő múlásával teljesen formálissá válnak.

Nevelési alapelvek

A személyiségzavarok sajátosságaira, a nevelt fiatalok életkorára tekintettel a nevelésben a legfontosabb az új tapasztalatok gyűjtése, a „cselekedtető” felfedezés lehetőségeinek megteremtése. A fiatalok belső nyugtalanságát, beszűkült érdeklődését, fixálódott

gondolatait, bizalmatlanságát, eltorzult érték kategóriáit csak állandóan változó és változatos élményszituációk keretében lehetséges feloldani. Olyan szituációkban, amelyben cselekvően részt vesz, s amely során az eddigiektől eltérő ingerek érik. Csak az új élménnyel, örömmel összekapcsolódó élettapasztalatok indítják el a személyiség átrendeződését.

Általános követelmény

A rendszeresség, a napi tevékenységek helyes aránya, az idő hatékony strukturálása, az egyéni és csoportos tevékenységek szükségessége és elégséges mértéke.

Minden foglalkozást konkrét céllal, a hatás mechanizmusok figyelembevételével kell szervezni.

A napi rendszeres tevékenységhez biztosítani kell az optimális nevelési légkört, a rendezett, gondozott környezetet.

Kiemelt feladat

- a nevelés egyéni, differenciált, a személyiség komplexitását figyelembe vevő tervezés;
- az együttélési normák, szabályok megismertetése, elfogadtatása, interiorizációjának elősegítése;
- napirendi feladatok elvégztetése;
- szabadidős programok megvalósítása a csoportközösségek összetételéhez, adottságaihoz, szükségleteihez igazítva;
- intézeti szintű programok szervezése, felkészülés, megvalósítás;
- a fiatalok hivatalos és személyes ügyeinek intézése, az ebben való közreműködés;
- a kapcsolattartás tervezése és lebonyolításában való közreműködés;
- a fiatalok ellátásának szervezése, biztosítása;
- a gondozási, önkiszolgáló, környezetgondozási feladatok szervezése és lebonyolítása;
- a közösségek kialakításának elősegítése.

III.2.3. Napirend és a foglalkozások rendje

III.2.3.1. Napirend

A napirendet a javítóintézet Házirendje tartalmazza. A Házirendet a csoportokban jól látható helyen ki kell függeszteni.

A napirend kötött és minden fiatalkorú számára kötelező. Ez képezi a nevelőmunka standard programját.

A napirendben rögzített időpontokban történnek: a kötelező és kötetlen foglalkozások, a helyiségek és körletek takarítása, a ruházat és felszerelések rendben tartása, s az étkezések, hétvégén és ünnepnapokon a délutáni csendes pihenő, az önkiszolgáló feladatok, illetve a szabadidő.

A napirendi feladatokat az egyéni felelősség figyelembevételével oldjuk meg.

Intézeti szinten a közös helyiségek takarítása csoportfelelősi rendszerben működik.

A napirend célja:

A helyes szokásrendszer, az önkiszolgálásra, önellátásra való képesség, a személyi és környezeti higiéné iránti igényesség kialakulását segíti elő, a helyes életmód, életrend elemeinek kiépítését, fejlesztését szolgálja, rendszerességre nevel, formálja az önálló életvezetésre való képességet.

III.2.3.2. Foglalkozások rendje

A **Bvtv.355.** §(2) bekezdése alapján a fiatalkorúak részére – személyiségük fejlesztése érdekében – egyéni és csoportos foglalkozásokat, valamint különféle – intézeten belüli, vagy intézeten kívüli – programokat kell szervezni vagy biztosítani.

(3) A fiatalkorú szűrt tartalmú internet-szolgáltatás használatára hetente egy alkalommal harminc perc időtartamban jogosult.”

A foglalkozások céljai, feladatai:

1. Referencia személyeken keresztül és a foglalkozások tartalmával, módszereivel normákat, viselkedési, együttélési szabályokat közvetíteni, amelyek a kapcsolatok, a kommunikáció fejlesztését, a tolerancia erősítését, az érzelmi viszonyulás és a kapcsolatok gazdagítását, a viselkedés korrekcióját szolgálják.
2. Elősegíteni az énkép, önismeret, önbizalom, önkontroll fejlesztését, a szorongások, feszültségek oldását.
3. Hozzájárulni a fiatalkorúakra jellemző ismerethiány és a cselekvés közötti szakadék áthidalásához, amely sikerélményhez juttatja őket, motivál, és lehetőséget teremt az önkifejezésre, tehetséget gondoz és fejleszt.

4. Az egészséges életmódra nevelést és megelőzést szolgál, különös tekintettel a neveltek körében gyakori drog-és alkoholfogyasztásra, a dohányzásra.
  5. A játékok, sportfoglalkozások során teret nyer az egészséges rivalizálás alkalmazkodásra, fegyelemre nevel. Ezek az intézet zártságát figyelembe véve kompenzációt is jelentenek, a feszültség levezetés, a szabályok betartására nevelés fontos eszközei, módszerei.
  6. A szerepjátékok, irodalmi és kulturális előadások során egyéb nevelő hatások mellett a katarzis élményén keresztül hozzájárul önmaga és mások megismeréséhez és elfogadásához.
  7. A színjátszás, tánc, zene, versenyek fogalmakat, ismereteket bővít, verbális és nonverbális kifejezést, kreativitást fejlesztenek, igényeket keltenek, szokássá válnak, tulajdonságokká szerveződnek, az agresszív feszültséget szociálisan elfogadott tevékenységbe fordítják.
  8. A környezet védelmére való nevelés módszerével törekszünk a természeti környezet kialakításával kapcsolatos aktivitás megvalósítására. Az éves munkánkat a környezetvédelmi jeles napok mentén szervezzük. Ezeken a napokon olyan programokat szervezünk a fiataloknak, amelyek során tevőlegesen vesznek részt a feladatok megoldásában, a programok megvalósításában. A nevelés során a következő magatartási formák kialakítására törekszünk: - természeti környezettel szembeni nyitottság; a környezeti változások szemmel tartásának, megfigyelésének és a velük kapcsolatos kritikai érzéknek a képessége arra, hogy bennük örömet találjunk; a növények és az állatok szeretete; ennek a szeretetnek a megnyilvánulása a növények gondozásában és az állatok ápolásában. A környezettel szembeni felelős magatartás. Nyitottság a természeti környezetet érintő problémákra; képesnek lenni arra, hogy saját magunk és mások magatartását kritikus szemmel vizsgáljuk (az önkritika és a kritika képessége); a felelősség megnyilvánulása a környezetnek a technika eszközeivel való alakításában; a környezet fenntartásában a jövő generációkkal szembeni felelősség.
  9. Érzékenyítő program
- Az állatasszisztált foglalkozáson résztvevő fiatalok motivációs szintjét növeli, támogatja a felelősségtudatot, csökkenti a szorongást, segít az új kapcsolatok kialakításában, stresszoldó, odafigyelésre helyes viselkedésre tanít, fejleszti a fizikai, érzelmi, szociális és kognitív funkciókat.

Nevelőmunkánk kiemelt feladatai közé tartozik a délutáni szabadidő helyes felhasználására nevelés. A korszerű nevelésemélet egyre kevésbé határolja el egymástól a nevelés különböző területeit, a nevelési folyamatot komplex egésznek tekinti, amelyben az egész személyiség hat egy másik személyre. Ebben a folyamatban a gondozott szabadidejében is részt vesz, nemcsak mint a nevelés tárgya, hanem mint a nevelés alanya. Alkalmazza mindazokat a szokásokat, normákat és szabályokat, amelyeket a nevelési folyamatban kialakítottunk akár érzelmi, értelmi, testi vagy esztétikai nevelés formájában.

A délutáni szabadidő megszervezése a javítóintézeti élet egyik kulcsfeladata. Ha nincs a közösségnek jó szabadidős programja, ha sablonosan ismétlődnek a napok, a monotónia rányomja bélyegét a mindennapokra. Nem könnyű dolog a javítóintézetben élő fiatalok számára mindennapját úgy szervezni, hogy változatos, színes, élményt nyújtó és a nevelési célkitűzéseknek megfelelő legyen.

A csoportban folyó pedagógiai tevékenység tartalma, a pedagógiai eredményesség az itt dolgozók közös feladata. A csoportok munkája tervezett rend szerint működik. A közösséget alkotó fiatalok személyiségállapotának, mentális képességeinek, szocializációs szintjének ismeretében a nevelő minden hónapban tematikus tervet készít, mely egy adott téma feldolgozásának a menetét tartalmazza. Megfogalmazza azokat a programokat, tartalmakat melyek a pszichológus, fejlesztőpedagógus által javasolt. Intézetünkben lévő fiatalok előző életvitele, alacsony szocializációs szintje indokolja, hogy a csoportszintű kötött foglalkozások elsősorban az értelmi, erkölcsi, mentálhigiénés nevelést célozzák, segítsék a családi életre való felkészülést.

A tematikus terv magában foglalja:

- foglalkozások számát
- foglalkozások helyszínét
- a didaktikai feladatokat,
- a fejlesztendő készségeket, képességeket,
- az alkalmazandó főbb módszereket (előadás, magyarázat, elbeszélés, kiselőadás, megbeszélés, vita, szemléltetés, projekt, kooperatív tanulás, szimuláció, szerepjáték, játék, házi feladat, felfedezettő),
- szervezési módokat (frontális munka, egyéni munka, páros munka, csoportos munka)
- szükséges eszközöket.

A foglalkozásokon **három féle formát** különböztetünk meg. Vannak kötelezőfoglalkozások, amelyeken a csoport minden tagjának részt kell venni, ezek a **kötött témájú** foglalkozások. Második csoportba tartoznak a szakkörök és projektek, melyek **szabadon választhatók**, harmadikba a kötetlen témájúszabadidő és **prevenációs** foglalkozások köre tartozik.

a) Kötött témájú, kötelező foglalkozások

A kötött témájú foglalkozások mindenki számára kötelező, azok tervezéséről, szervezéséről a csoportnevelő gondoskodik. Fontos, hogy a nevelő olyan tevékenységi formát találjon, amely vonzó, érdekes és alkalmas a közösség kialakításához. Akkor szervezi jól a nevelő a foglalkozásokat, ha a fiatalok szabadidőnek érzik és eszükbe sem jut a kötelező jelleg. Ügyelni kell a kötött foglalkozások helyes arányára. A csoportok munkatervében és napirendjében a kötött foglalkozások, mint sport, kulturális, közművelődési - és kreatív foglalkozás szerepelnek.

b) Kötött témájú, választható foglalkozások

Azok a tevékenységi formák tartoznak ide, amelyeken nem vesz részt mindenki a csoportból. Ide tartoznak a szakkörök, projektek. Az otthon részkeretei között működő tanfolyamok szolgálják a fiatalok sokoldalú képzését és szabadidejük hasznos eltöltését. Igyekeznünk kell, hogy ezek a foglalkozások ne legyenek egyoldalúak, a felkínált program a fiatal valódi igényeit elégítse ki. A résztvevők meghatározott tematika szerint, egy kívánt cél elérése érdekében munkálkodnak.

c) Kötetlen szabadidő

Feltétlenül szükséges, hogy naponta legyen kötetlen szabadidős tevékenység. A csoportnevelő feladata a kötetlen szabadidő tárgyi feltételeinek és a megfelelő légkörnek biztosítása. Minden fiatal foglalkozzon azzal, amit az adott körülmények között legszívesebben csinál. A nevelők ilyenkor azokra kell, hogy ügyeljenek, akiket a közösség nem fogad be, ezért nem találják a helyüket, szociálisan éretlenek a szabad tevékenységi formára, esetleg mentálisan sérülékenyebbek, mert az ilyen fiatalok nagy valószínűséggel lesznek rendbontók, külön foglalkozást, egyéni bánásmódot igényelnek. Nagy részük egy idő után elfogadja a közösség morálját.

Minden embernek szüksége van arra, hogy a társas tendenciák mellett az én tendenciáit is tudja kielégíteni, ezért:

- A napirendi feladatokon kívül fennmaradó időben kell biztosítani a kötetlen szabadidős programokat.
- A délutáni foglalkozások és programok döntő többsége aktív és kötelező. Kisebb része passzív és szabadon választható.
- A passzív szabadidőben oldják meg a fiatalok a levélírást, olvasnak, televíziót néznek, magnót hallgatnak. Ez döntően a vacsorát követő időszakra esik.

A kötött témájú, kötelező és választható foglalkozások

Célja:

Fejlesztés és korrekció: a viselkedés, az érzelmi élet az erkölcsi struktúrák, továbbá a kulturáltsági szinten.

A kötött témájú kötelező foglalkozások a csoportvezető nevelők által összeállított munkatervben rögzített tematika alapján történik

A foglalkozások fajtái:

- Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek.
- Manuális, kreatív tevékenységek.
- Közművelődési-közismereti, általános műveltséget fejlesztő foglalkozások – szűrt internet használat
- Praktikus ismereteket nyújtó foglalkozások - szűrt internet használat
- Prevenációs foglalkozások
- Tanulás segítése, tanuláskorrekció - szűrt internet használat
- Szokások, ünnepek hagyományok

a) Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek

A fiatalok életkorából, speciális helyzetéből adódóan kiemelt foglalkoztatási forma, melynek során a nevelési eszközök széles tárháza áll rendelkezésre.

b) Manuális, kreatív tevékenységek

Az esztétikai élmény nyújtásán kívül, a fiatalkorúak érdeklődése felébred, és művészeti értékekhez kötődik, látókörük szélesedik, és kulturális fejlődésükhöz helyes irányokat, megfelelő távlatokat kapnak. Nélkülözhetetlen szerepe van a munkára nevelésben, az együtt tevékenykedés pozitívan hat az egész csoport közösséggé fejlesztésében. A munkának mindig legyen valami célja, fontos a részfeladatok elvégzésének ellenőrzése, elmaradhatatlan a munka végeztével az alapos értékelés.

c) Közművelődési-közismereti, általános műveltséget fejlesztő foglalkozások

Felkeltik az önművelődés igényét, formálják a környezethez való etikai viszonyulást és normakövető készségeket fejlesztenek. Nagy érték az is, hogy a fiatalok értékelő és önértékelő képessége erősödik.

Javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalkorúak esetén a közös színház, múzeum, rendezvénylátogatások szintén maradandó élményekkel gazdagítják fiataljainkat.

d) Praktikus ismereteket nyújtó foglalkozások

Nélküle a nevelés, a szocializáció, a reszocializáció nem lehet sikeres. Igen jól szolgálhatja a szabad életre történő felkészítést, a társadalomba való zökkenőmentes beilleszkedést. A foglalkozás működhet önálló formában, de része lehet az értékelő csoportgyűléseknek is.

e) Tanulás segítése, tanuláskorrekció (szilencium) - szűrt internethasználat

A tanulást segítő komplex tevékenységek:

- kognitív funkciók (gondolkodás, emlékezet, figyelem) fejlesztése
- vegetatív funkciók megfigyelése
- motoros funkciók fejlesztése
- szociális funkciók felmérése

A fejlődési elmaradások leküzdésére irányuló korrekciók:

- képesség korrekció
- tantárgyi korrekció
- személyiség korrekció

A tanulószoba (szilencium) a nap meghatározott időszaka a napirendnek megfelelően. Fontos a rendszeres kapcsolat a foglalkoztatási osztály munkatársaival. Segíteni kell a sikeres osztályozó vizsgára történő felkészítést.

A tanulást segítő tevékenységhez szorosan kötődik a könyvtárfoglalkozás és a szűrt internethasználat.

f) Szokások, ünnepek hagyományok ápolása

A csoportok kialakulásában nagy szerepe van az együttes élménynek, a szokások, hagyományok, kialakulásának. A nemzetiségi kulturális értékek ápolásával a fiatalok önzónosság érzése megőrzésre, fejlesztésre kerül.

g) Egyházi, hitéleti összejövetelek, foglalkozások

Egyfelől alapvető jogként, másfelől kötelező feladatként biztosítja a fiatalok erkölcsi, vallási megerősödését, könnyíti az esetlegesen kialakuló stressz oldását, mélyíti a személyiségfejlesztés eredményeit.

h) Prevenációs foglalkozások

Ismerve növendékeink előző életvitelét – elsősorban az egészségtelen életmód, káros szenvedélyek, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés és egészségfejlesztés, egészségstáplálás, családi életre, párkapcsolatra való felkészítés a célja ezeknek a foglalkozásoknak. A foglalkozások létezéséhez számos szemléltető eszköz, audiovizuális anyag áll rendelkezésre és külső meghívott szakemberek közreműködése is biztosítható.

A foglalkozások szervezeti keretei:

- intézeti szinten;
- nevelési csoportban;
- egyénenként szakkörökben;
- egyénenként terápiás jelleggel;
- konkrét céllal összeválogatott kisközösségekben;

Jól beilleszthető a programok sorába, azok fejlesztő, prevenációs foglalkozások, melyeket pályázatok, együttműködések alapján külső előadók, önkéntesek végeznek, szerveznek a fiatalok számára.

A javítóintézeti nevelést végrehajtó otthonban ezek bővülnek az egyéneként és csoportosan is szervezhető intézeten kívüli programokkal.

A foglalkozás színterei

1. Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek.

Színtere:

- sportudvar
- kisudvar
- tornaterem
- nagyétkező
- tornaszoba
- intézeten kívüli helyszínek.

2. Manuális, kreatív foglalkozások

Színtere:

- csoport
- kreatív műhely
- szakkörök
- tanácsterem
- intézeten kívüli helyszínek.

3. Közművelődési-közismereti, általános műveltség, praktikus ismeretek foglalkozások

Színtere:

- csoport,
- nagyétkező,
- szakköri helyiségek,
- tanácsterem,
- könyvtár,
- intézeten kívüli helyszínek.

4. Hitéleti összejövetelek, foglalkozások

Színtere:

- imaterem
- csoportok nappali szobája
- nagyétkező
- intézeten kívüli helyszínek.

Intézeti szintű programok:

Az intézmény minden év **január 31-ig** elkészíti az évi **rendezvénynaptárt**.

A rendezvénynaptár az éves rendezvényeket és programokat tartalmazza, melyek segítik a fiatalok közösségbe való beilleszkedését. A programok állandó feladatot, felkészülési lehetőséget nyújtanak számukra, a szereplések, fellépések pedig sikerélményhez juttatják őket. A javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok foglalkoztatásának vonatkozásában kiemelt szerepe van **a társintézmények által szervezett külső és belső rendezvényeknek és versenyeknek.**

III.2.3.3. Hetirend

A csoportok elkészítik a foglalkoztatásukat meghatározó Hetirendet, melyet kifüggesztenek a fiatalok által jól látható helyen. A Hetirend napokra és napszakokra lebontva tartalmazza a kötelező és egyéb foglalkozásokat, teendőket.

IV. A letartóztatás és a javítóintézeti nevelés színterei

A javítóintézet alapfeladataihoz igazodóan – gondozás, nevelés, foglalkoztatás (oktatás, fejlesztés, képzés-munkafoglalkoztatás) – alakította ki szervezeti kereteit. Ennek megfelelően ezeket a feladatokat az:

- letartóztatást végrehajtó otthonban;
- javítóintézeti nevelést végrehajtó otthonban;
- utógondozást ellátó otthon;
- foglalkoztatási osztály;
- mentálhigiénés csoport és egészségügyi csoport látja el.

A feladatok végrehajtását kisközösségekben (a továbbiakban csoport) biztosítjuk. Az intézetben foglalkoztatási, és nevelési csoportokat szerveztünk. Külön otthon látja el a letartóztatást és külön a javítóintézeti nevelés végrehajtását. Jelenleg 12 csoport működése

biztosított. Mindkét otthonban van befogadó csoport, lehet, speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedési, személyiség zavarral küzdő fiatalok ellátását végző) feladatokat ellátó csoport. A javítóintézet, zárt jellegűintézeti részleget működtet.

Kialakításra kerülteletkori specifikációjú csoport, melynek tagjai 16 év alattiak. Az életkori specifikációjú és speciális csoportok módszertana igazodik az ott elhelyezett ellátottak igényeihez.

IV. 1. Befogadó csoport

A Rendtartás rendelkezései alapján az újonnan érkezett fiatalok elhelyezésére az intézet befogadó csoportot működtet, ahol fiatalok a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig - legfeljebb azonban 30 napig - tartózkodnak.

Ha a bíróság, vagy az arra illetékes hivatal – gyámügyi osztály -, nem küldte meg a szükséges iratokat, a javítóintézet a befogadásról szóló értesítéssel egyidejűleg kéri a bíróságtól, vagy a gyámügyi osztálytól azok haladéktalan megküldését, illetve a települési, vagy járási önkormányzati gyámügyi osztályt egy naprakész környezettanulmány elkészítésére és annak a javítóintézet részére történő megküldésére. A környezettanulmány különös tekintettel térjen ki a fiatalok eddigi életútjára, baráti, illetve családi kapcsolataira, és lehetőség szerint megelőző bűnözői előéletére. Pártfogói felügyelet alatt álló személy esetén tartalmazza a fiataloknak a pártfogást, megelőző és pártfogás alatt tanúsított magatartásáról való információkat.

Cél: A fiatalok megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítése. Jogok és kötelezettségek megismertetése.

Feladat:

- a fiatalok megfigyelése;
- az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, formálása;
- viselkedési szabályok megismertetése, gyakorlása;
- szabálytudat fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása;
- alkalmazkodási, beilleszkedési képességek fejlesztése;
- jogok és kötelezettségek, a napi-és házirend megismertetése, értelmezése;
- a befogadó csoportban való tartózkodás ideje alatt készülnek a szakvizsgálatok, felmérések.

A feladatok végrehajtása során kiemelt figyelmet érdemel:

- A folyamatosan változó létszám, és a változó összetételű csoport.
- A csoportban aktuálisan tartózkodó fiatalok előzetes ismeretei, megelőző életvitel, értelmi képességek, morális értékrend.
- A különböző időpontokban befogadott fiatalok differenciált foglalkoztatása.
- A csoportban tartózkodás időkorlátja.

A feladatok végrehajtásának egyedi módszerei:

- Befogadást követően a házirend dokumentumainak egyéni olvasása, a súlyos olvasási nehézséggel bírók esetén a nevelői segítségnyújtás.
- A dokumentumok csoportos feldolgozásakor a fogalmak pontosítása.
- Az ismeretek rögzítése, számonkérése.
- A foglalkozások során a megismert szabályok gyakoroltatása, a tevékenységek ellenőrzése, értékelése.
- Napi értékelések során a magatartási szabályok betartásának, megszegésének következetes számonkérése.
- Szabályszegések körülményeinek, következményeinek elemzése, megbeszélése a fiatalok bevonásával.
- A közösségben elfogadható viselkedési minták közvetítése.
- Szabálytartás kialakításával a csoport közösségbe, majd a tágabb közösségbe való beilleszkedés elősegítése.

A feladatok végrehajtási formái

a) Szellemi tevékenységek

Általános fejlesztési követelmények:

- Műveltségi színvonal emelése
- Felmérések tapasztalatainak megbeszélése a hiányzó ismeretek pótlása céljából
- Ismeretek nyújtása kiemelkedően a praktikus ismeretek terén

b) Sporttevékenységek

A befogadó csoportban a foglalkoztatási tervnek, a céloknak, a foglalkoztatás során választott módszereknek rugalmasan alkalmazkodni kell a következő szempontokhoz:

- A befogadó beszélgetések során tájékozódni kell a fiatalok korábbi betegségeiről, az információkat egyeztetni kell az orvossal. Mivel ezen esetekben terhelhetőségüket nem ítéldjük meg, leleteik megérkezéséig, vagy a szükséges szakvizsgálatok elvégzéséig részben, vagy teljesen fel kell menteni a sportfoglalkozások alól.
- Fokozatosan kell terhelni a BV-ben hosszabb időt töltött, szenvedélybeteg, vagy pszichiátriai megbetegedés miatt gyógyszeres kezelésének beállítására szoruló fiatalokat.
- Minden esetben fel kell mérni a beérkezett, korábban szabadidejét strukturálatlan, vagy deviáns, szórakozási formákkal töltő fiatalok edzettségét, a balesetek elkerülése érdekében.
- Az általunk biztosított változatos sporttevékenységek szabályainak megismertetése

c) Munkafoglalkoztatás

A munkatevékenységek végzése segíti pedagógiai célok elérését. A munkavégzés rendszerességre, fegyelmezett viselkedésre nevel, segíti az együttműködés kialakítását, sikerélményhez juttat.

A javítóintézet letartóztatottak otthonában a büntársi elkülönítés követelményének betartása miatt előfordul, hogy a befogadási időszakot az fiatalok nem a befogadó csoportban tölti.

A büntársi elkülönítés vagy egyéb okok miatt befogadó csoportba nem helyezett fiatalok beilleszkedésének mikéntjé, a nevelési csoportok munkaterve tartalmazza.

Ezért a kötött foglalkozások tematikáját úgy kell összeállítani, hogy biztosított legyen, a befogadó csoportba nemkerülő fiatalok megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítés.

A munkatervekhez kapcsolódó tematikus tervek tartalmazzák a beilleszkedést segítő foglalkozások témakörét.

Így kerül feldolgozásra:

- a Házi rend értelmezése, elemzése,
- a Jutalmazás és büntetés szabályzata,
- panaszjog,
- kapcsolattartás formái,
- kártérítési eljárásrend.

Befogadó csoportba nem helyezett fiatalok esetében az általános csoport feladata:

- az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, formálása,
- viselkedési szabályok megismertetése, gyakorlása,
- szabálytudat fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása,
- alkalmazkodási, beilleszkedési képességek fejlesztése,
- jogok és kötelezettségek, a napi-és házi rend megismertetése, értelmezése,
- a befogadó csoportban való tartózkodás ideje alatt készülnek a szakvizsgálatok, felmérések.

A Házi rend, a jogok és kötelezettségek ismertetése egyéni foglalkozás keretében is történhet. Mindezek érvényesek, ha javítóintézeti nevelt fiatalok nem kerül, különösen indokolt okok miatt befogadó csoportba.

IV.2. Speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedési, személyiség zavarral küzdő fiatalok ellátását végző) csoport

Általános célok:

Olyan pedagógiai módszerek kidolgozása, alkalmazása, melyek az értelmi fogyatékossgal, szenvedélybetegsgel, beilleszkedési és személyiségzavarral küzdő ellátott, viselkedéskorrekción, fejlesztését, szolgálják, aminek eredményeképpen állapotuk stabilizálódik, fejlődnek, együttműködőbbé válnak.

A speciális csoportok működési elve:

Speciális csoportba helyezés az Elhelyezési /Javítóintézeti Tanács javaslatára történik. A fiatal értelmi fogyatékoságának, beilleszkedési és személyiség zavara, szenvedélybetegsége, azaz értelmi és mentális állapota figyelembevételével.

A beilleszkedést segítő módszerek igazodnak a befogadott fiatalok egyéniségéhez, a csoport aktuális összetételéhez. Az empátián alapuló módszereknek, a differenciált nevelési irányelveken túl, a beilleszkedést, az együttműködési készség, a kompetenciák az intézet valamennyi területére való fejlesztését és fejlődését kell szolgálnia.

A team tagjainak egyfelől alkalmasnak kell lenniük a szabályrendszer betartására.,

A nevelési módszereknek egyrészt azonosnak, másrészt eltérőnek kell lenniük az általános csoportoktól. Ugyanakkor a lehető legnagyobb mértékben közelíteniük kell egymáshoz a csoporton belül.

A speciális csoportban kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a közösségi értékek, normák, az együttélés szabályai a csoport minden tagjára egyaránt érvényesek legyenek.

A csoport összetételének folyamatos változása miatt a fő nevelési stílusok (tekintélyelvű, demokratikus, megengedő) arányára kiemelt hangsúlyt kell fektetni.

A feladatok végrehajtásának egyedi módszerei a csoport aktuális összetételének, az eltérő magatartási problémák függvényében változhatnak.

Az egyik leggyakoribb bekerülési ok, a helytelen magatartási viszonyulások miatt a csoportban fokozottan érvényesül a konfliktus dialektikája.

Feladat

- Intenzív, célirányos pedagógiai programok, módszerek alkalmazása.
- A helyes magatartási viszonyulások lehetőség szerint legmagasabb szintű interiorizációjának elérése.
- Könnyen nyomon követhető, egyértelmű szabályrendszer kialakítása, működtetése.
- A rendszer működésének lényeges feltétele a nevelők, csoportvezetők közti folyamatos, konstruktív párbeszéd.

IV.3. Életkori specifikáció miatt kialakított csoport

Általános pedagógiai célok:

A csoport befogadja azon fiatalokat, akik 12. életévüket betöltötték, de nem múltak el 16 évesek. Az életkori specifikációk teljes körű figyelembevételével határozhatók meg a pedagógiai célok, nevelésben alkalmazott módszerek.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 16. § alapján

Az emberölés minősített esete, az erős felindulásban elkövetett emberölés, a testi sértés, „kvalifikált” esete (ha életveszélyt vagy halált okoz) a rablás alap- és minősített esete, illetve a kifosztás minősített esetének elkövetésekor a büntethetőségi korhatárt 12 évre leszállítja a törvényhozó feltéve, ha az elkövető rendelkezett a bűncselekmény felismeréséhez szükséges belátással.

Pedagógiai célok:

- Olyan csoport légkör megteremtése, ahol a fiatalok biztonságban érzik magukat;
- Lehetőségek felkínálása, cselekedtető felfedezés sok új tapasztalat, élmények megélése által;
- Állandóan változó és változatos élményszituációk biztosítása;
- Pozitív megerősítés;
- Visszacsatolás;
- Elfogadó, előítéletektől mentes légkör megteremtése;
- Az egyedi igények, szociokulturális tényezők, magatartási és viselkedési zavarok, életkori sajátosságok figyelembevételével következetes hatásmechanizmus fölállítása.

Alkalmazott módszerek

Jellemző a fiatalokra a beszűkült tudat állapot, fixálódott gondolataik, a belső felfokozott nyugtalanság, a bizalmatlanság, az érzelmi, értelmi fejletlenség, s mivel ilyen komolyak és összetettek a problémák, így ezek enyhítése, oldása csak az állandóan változó és változatos élményszituációk keretében lehetséges.

Módszerek tekintetében visszaköszön az egyéni bánásmód, az egyéni, a terápiás és csoportos beszélgetések, melyek segítik a fiatalok fejlődését. A folyamatos, rendszeres foglalkoztatás, számonkérés, visszajelzés támasz az eligazodásban, ennek a ciklikus ismétlődése, kiszámíthatóságot és biztonságot nyújt a fiatalok számára. Foglalkoztatás során a kiscsoportos foglalkoztatás, a leghatékonyabb, ezért preferált foglalkoztatási forma.

Azon fiatakorúak, akik egyénileg nem képesek tanulni, egyedi tanítási módszerekkel kell foglalkozni, az igények maximális figyelembevételével. A kiscsoportos foglalkoztatás megjelenik még a kreatív tevékenységeken belül is, hiszen manuális képességeik nagyon különbözőek. Közismereti foglalkozások során a szituációs játékok alkalmazása, mint alkalmazott módszer mérhetően hatásos. A fiatakorúak élvezik, a játék alatt érzett öröm pedig felszabadít, miközben személyiségük fejlődését is szolgálja. A szerepjátékok alkalmazása: az élet egy nehéz helyzetének feldolgozására, akár emlékek felidezésére. A játék, mint felszabadító közösség építő forma, segítség a traumatizált helyzetek, szituációk feldolgozásában. A sok új inger, valamint újdonságként átélt pozitív tapasztalatok hatására, az eddig oly kevés élménnyel rendelkező fiatalok kinyílnak, és örömmel együtt járó élettapasztalatokat szereznek.

IV. 4. Zárt jellegű intézeti részleg

A Bvtv.374. § (1) bekezdése alapján fegyelmi vétséget követ el a fiatakorú, ha a kötelességét neki felróható módon megszegi, vagy vét a javítóintézeti rendtartás vagy a javítóintézet házirendje ellen, továbbá, ha a javítóintézetből megszökik.

A fegyelmi vétséget elkövető fiatakorúval szemben kiszabható fegyelmi büntetésként a zárt jellegű intézeti részlegben való elhelyezés, melyet határozatban kell elrendelni .

A Bvtv. 378-379. § és a Rendtartás 44. §-a alapján:

- A fegyelmi bizottság indítványára a javítóintézet igazgatója haladéktalanul összehívja a Javítóintézeti Tanácsot.
- A Javítóintézeti Tanács javaslata kialakításához a fiatakorúról a nevelő pedagógiai-, a pszichológus pszichológiai véleményt készít.
- A Javítóintézeti Tanács az eset összes körülményét és a fiatakorú eddigi intézeti életútját megvizsgálja és meghallgatja a fiatakorút.
- A Javítóintézeti Tanács javaslatot tesz az igazgatónak a fiatakorú zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezésére, vagy annak mellőzésére.
- Ha a Javítóintézeti Tanács nem javasolja az elhelyezést, vagy az igazgató mellőzi a fiatakorú elhelyezését, a fegyelmi bizottság más büntetést szab ki.

- Az igazgató a Javítóintézeti Tanács javaslatára legfeljebb két hónap időtartamra zárt jellegű javítóintézeti részlegbe helyezheti a fiatakorút, ha a javítóintézet rendjét súlyosan megsértette.
- A zárt jellegű javítóintézeti részlegbe helyezést az intézeti tanács javaslatára, az igazgató a fiatakorú magaviselete alapján, egy alkalommal, egy hónappal meghosszabbíthatja. A döntéshez a nevelő és a pszichológus véleményét ismételten be kell szerezni.
- A zárt jellegű intézeti részlegben elhelyezett fiatakorú viselkedéséről, a részleg csoportnevelője kéthetente nevelői véleményt készít, amelyben javaslatot tesz a Javítóintézeti Tanácsnak az elhelyezés meghosszabbítására vagy megszüntetésére.
- Az igazgató az elhelyezést megszünteti, ha a fiatakorú magatartása és az elhangzott vélemények alapján úgy ítéli meg, hogy a javítóintézeti nevelés szigorúbb végrehajtására már nincs szükség.
- A zárt jellegű intézeti részlegben történő elhelyezés ellen benyújtott bírósági felülvizsgálati kérelmet a fiatakorúnak a határozat közzéskor nyomban be kell jelenteni.
- A fiatakorú törvényes képviselőjét tájékoztatni kell a zárt jellegű intézeti részlegbe helyezéséről, az erről szóló határozatot kézbesíteni kell számára.
- A zárt jellegű intézeti részlegben való elhelyezéseideje alatt:
  - A fiatakorú javítóintézetben kívüli programon nem vehet részt, nem mehet kimenőre, eltávozásra, szabadságra.
  - Kivételt képez, ha a javítóintézetben a szükséges orvosi ellátás nem biztosítható, a fiatakorú gyógyulása érdekében, szakorvosi vizsgálat és javaslat alapján az igazgató engedélyezheti, hogy a fiatakorú tartósan a javítóintézetben kívül töltsen azt az időt, amely a gyógyulásához szükséges, valamint öt nap rendkívüli eltávozást engedélyezhet az igazgató a hozzátartozó súlyos betegsége vagy halála esetén.
- A zárt jellegű intézeti részlegben történő elhelyezés időtartalmát a fiatakorú személyi adatlapjára rögzíteni kell.

A zárt jellegű intézeti részleg napirendje nem tér el a csoportok általános napirendjében foglaltaktól. De:

- A más csoportokkal való érintkezés a minimalizálása érdekében a foglalkoztatás a csoporton belül és /vagy meghatározott helyszíneken történik.
- A fiatalok számára könnyen nyomon követhető, egyértelmű szabályok vannak felállítva, melyek betartásának értékelése kiemelt pedagógiai feladat.
- A fiatalok magatartását és munkavégzését reggel, délben és este értékeli, azaz rendszeres visszajelzést kap nevelőitől a felé támasztott elvárások teljesítésének szintjéről.
- A zárt jellegű intézeti részlegben való tartózkodás ideje alatt kiemelt nevelői feladat a közösségi értékek, normák, az együttélés szabályainak megismerése és következetes betartása/betartatása.

A zárt jellegű intézeti részleg célja a

- bekerült fiatalok **magatartás korrekciója**, kiemelt tekintettel a közösségi szabályok és értékek, valamint a javítóintézeti szabályok betartása tekintetében;
- a fiatalok **konfliktuskezelésének támogatása**, konfliktuskezelő stratégiájuk fejlesztése;

Módszere

- egyéni fejlesztés, konkrét pedagógiai elvárások támasztása;
- folyamatos visszajelzés, értékelés és a növendék számára világos célmeghatározás;
- egyéni és/vagy csoportos terápiás foglalkozások;
- fejlesztő foglalkozások;
- munkaterápiás foglalkozások;
- esetelemzések, esetmegbeszélések a növendék nevelésében és fejlesztésében részt vevő szakemberek részvételével

IV.5. Foglalkoztatás

Javítóintézetben történő oktatás, képzés, fejlesztés, olyan komplex program alkalmazása, melynek fókuszában a felzárkóztatás, a fenntarthatóság, a pedagógiai jó gyakorlatok adaptációja áll, különös tekintettel a tanórán kívüli foglalkozások körében korábban kipróbált jó gyakorlatok alkalmazásával. A program egész napos nevelési, oktatási környezet

43

biztosításával, oktatási, fejlesztési jelleggel, tanórán kívüli, de irányított pedagógiai szakmai tartalommal kitöltött időkeretben folyó pedagógiai folyamat, mely során megvalósul Bvtv.344. §-a alapján " A javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolai, szakmai képzettsége fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése”.

A javítóintézeti nevelés része az oktatás, a képzés, a foglalkoztatás. Az oktatás, oktatási rendszeren kívül, de a NAT kerettantervének követelményeit, mint kívánatosan elérendő célt támogatja, azon fiatalok esetében, akik zárt intézményi keretek között nevelkednek, közoktatásból jelen speciális élethelyzetükből adódóan javítóintézetbe kerülés miatt vagy ezt megelőzően kiszorultak. Értelmi és érzelmi állapotuk olyan pedagógiai módszer alkalmazását igényli, mellyel tanulás iránti motivációjuk felkelthető, növelhető és felzárkóztatás, komplex fejlesztés követően további ismeretek, használható tudás birtokába kerülnek. A Rendtartás 26.§ (2) bekezdése rögzíti, hogy *„A javítóintézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell a fiatalok számára biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalok megelőző életútja hiányainak pótlására és a fiatalok bűnelkövetésének hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására. A nevelés fontos eszköze a jutalmazás és a fegyelmi vétséget elkövető fiatalokra kiszabott büntetés. Ugyanezen jogszabályhely(3) bekezdése alapján a javítóintézetben gondoskodni kell arról, hogy a fiatalok hozzájusson ahhoz a terápiához, amely személyiségfejlődésének korrekciójához, személyiségzavara, beilleszkedési zavara enyhítéséhez, szenvedélybetegsége gyógyításához szükséges, valamint arról, hogy a fogyatékossgal élő fiatalok megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön”.*

A Rendtartás 29.§-31.§ értelmében az intézetben folyó oktatás, képzés célja a fiatalok iskolai hiányosságainak pótlása, megkezdett tanulmányainak folytatása, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzése. A tanulók végzettségétől és tankötelezettségétől, és képességétől függően:

- Az alapkörű iskolai végzettséggel nem rendelkező fiatalok – ha tanköteles – be kell íratni általános iskolába.
- Ha az alapkörű végzettséggel nem rendelkező fiatalok tankötelezettsége megszűnt, kérelmére biztosítani kell, hogy általános iskolai oktatásban vegyen részt.

- Ha a fiatalok alapfokú végzettséggel nem rendelkeznek, de 16. életévét már betöltötte a Dobbantó program keretén belül lehet biztosítani a szakmatanulásra való felkészülést.
  - Azt a fiatalok, aki általános iskolai tanulmányait befejezte, vagy alapfokú végzettséget szerzett Dobbantó program keretén belül, lehetőség szerint, be kell vonni a szakképzésbe, teljes vagy részzakma megszerzésének biztosításával.
  - Annak a fiatalok, aki középiskolai tanulmányokat szeretne kezdeni, vagy folytatni, kérésére biztosítani kell, hogy magántanulóként ilyen irányú tanulmányokat folytasson.
  - A fogyatékos fiatalok számára a fogyatékoság típusának megfelelő iskolai oktatást kell biztosítani.
  - Részképesség kieséssel (dyslexia, dysgraphia; dyscalculia) küzdő fiatalok speciális fejlesztést kapnak.
  - Kapcsolattartás a fiatalok oktatási intézményeivel, a fiatal felkészítése a helyi tantervi követelményekből.
- Javítóintézeti nevelésüket töltők, külső iskolai oktatása esetén tanulmányi munka segítése.

Személyi és tárgyi feltételek:

Az oktató-nevelő munkához a javítóintézet biztosítja a személyi- és tárgyi feltételeket: a megfelelő végzettségű pedagógusokat (gyógypedagógus, tanítók, általános- és középiskolai tanárok), az intézményben megfelelően kialakított tantermeket, foglalkoztatási helyszínt, helyiségeket berendezésekkel, eszközökkel, valamint taneszközöket a fiatalok részére.

A foglalkoztatási osztály pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai:

Alapelvnek tekintjük az esélyegyenlőséget, miszerint minden fiatalok joga van részt venni oktatásban, iskolai végzettség és tankötelezettségre való tekintet nélkül. Mindezt tehetik olyan légkörben, ahol jól érzik magukat, kialakul az iskolához, a közösséghez való kötődésük, ismereteik bővítéséhez való igény. A fiatalok pozitív élményekhez jutnak, egyre több siker éri őket, s ez komoly motiváció az ismeretközvetítés eredményessége szempontjából.

Elsődleges az ismeretek- és alapkészségeinek fejlesztése, hiányosságok pótlása, a felzárkóztatás, a társadalmilag meghatározott szükséges tudásminimum elsajátíttatása, a tanulmányi előmenetel segítése, biztosítása a tantervi követelmények teljesítésével,

felzárkóztatás, fejlesztés, személyiségkorrekció. Célunk olyan képességek és készségek kialakítása, amelyek lehetővé teszik a szakmaszerzést, munkaerő-piaci esélyük növelését.

Kiemelt feladat a sajátos nevelési igényű, (SNI) valamint a beilleszkedési-, tanulási- és magatartási zavarokkal küzdő (BTM) fiatalok nevelése, oktatása, fejlesztése, képzése, mely történhet integrált környezetben vagy erre specializálódott kis csoportban. Az integrációban az inkluzív pedagógia szemléletének elvét érvényesítjük, melynek értelmében a speciális nevelést igénylő fiatalokat egyenértékűeknek tekintjük társaikkal.

Különös figyelmet fordítunk a tehetségazonosításra, tehetséggondozásra, tehetségfejlesztésre irányt mutatva a fiataloknak egy-egy lehetséges alternatívára, amely a későbbiek során meghatározó lehet a társadalmi beilleszkedésében, hasznosságában.

Általános módszerek:

A fiatalokhoz nagyfokú toleranciával közelítünk, a kommunikációnk igazodik sérült személyiségvonásaihoz. Ezzel pozitív mintát szolgáltatunk a társadalmilag elfogadott emberi együttélés viszonyaihoz. Munkánkban a kérés, a meggyőzés, a rásegítés, a pozitív megerősítés, s a megérdemelt dicséret dominál. Elmarasztalással csak a legszükségesebb esetben élünk. Ennek módszere is a meggyőzés, a helyes viselkedési minta közvetítése, a reális önértékelés kialakítása. Munkánkat az egységes követelményállítást, következetes hatásmechanizmus jellemzi.

Az iskolában folyó képzés tartalma:

A javítóintézetbe többségében nagyarányú szocio-kulturális hátrányokkal rendelkező, elsősorban roma fiatalok kerülnek. A felmérések azt mutatják, hogy tényleges tudásuk messze elmarad a dokumentált iskolai végzettségtől, nem rendelkeznek a tanuláshoz szükséges készségekkel, negatív véleményük van az iskoláról. Jellemző az érdeklődés hiánya, az érdeklődési kör beszűkülése, nem ismerik a tanulás értékét, értelmét.

Ennek megfelelően az iskolai képzés tartalma – amely az iskolatípusoknak megfelelő kerettantervben foglalt tudásanyag, műveltségi tartalom – igazodik fiataljaink életkorához, személyiségéhez. Olyan egyedi tanulási segédanyagokat, jegyzeteket, feladatlapokat, taneszközöket használunk, amelyek tartalma megfelel a tantervi követelményeknek, ugyanakkor jobban segítik a tananyag megértését, elsajátítását, a differenciált oktatást, az

egyéni felkészülést. Nagy hangsúllyal van jelen a foglalkoztatás során a fiatalok kompetencia alapú fejlesztése, melynek során használható tudás birtokába jutnak.

A foglalkoztatási osztály működési rendje:

A javítóintézet foglalkoztatási osztálya keretében általános iskolai, szakiskolai- és speciális szakiskolai előkészítő, középiskolai osztályozóvizsgára, Dobbantó program keretén belül alapfokú végzettség megszerzésére, műhelyiskola keretén belül, részszakma megszerzésére és szakmunkásvizsgára való felkészítő tevékenység folyik.

A felkészítési időszak igazodik a közoktatás hagyományos rendszeréhez, hiszen a fiataloknak a közoktatási rendszerben működő vizsgákon kell részt venni. Azaz a tanév szeptember 1-től augusztus 31-ig tart, a szorgalmi időszak szeptember 1-től június 15-ig tart. Ugyanakkor a foglalkoztatás folyamatos, kiterjed a közoktatás iskolai szüneteinek idejére, melyből csupán azon időszak esik ki, melyet a javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok eltávozás vagy/és nyári-, téli szabadság miatt töltenek távol.

A foglalkoztatási osztály csoportjainak száma változó, mindig az adott ellátotti kör igényeihez kell alkalmazkodni. Funkciójuk szerinti megosztása szerint:

- fejlesztő, felzárkóztató csoportok,
- osztályrendszerű,
- előkészítő,
- terápiás jellegű,
- tehetséggondozás

A javítóintézetben alkalmazott foglalkoztatási formák:

- Páros rendszerű foglalkoztató csoportok,
- Osztály rendszerű foglalkoztatási csoportok,
- Termelő tevékenység,
- Terápiás tevékenység,
- Tehetség műhely,
- Külső, belső munkáltatás,
- Külső iskolai tanulmányok,

- Testnevelés,
- Etikaoktatás,
- Közösségi tevékenység

Páros rendszerű foglalkoztató csoportok:

Feladat:

- SNI, BTM-es fiatalok fejlesztése, felzárkóztatása,
- Kompetencia alapú fejlesztés,
- Munkafoglalkoztatás (bedolgozói munka, park-és kertgondozás)

Osztály rendszerű foglalkoztatási csoportok:

Cél:

- Alapfokú iskolai végzettség megszerzésének elősegítése (tanköteles és nem tanköteles fiatalok), egyéni tanrend alapján.
- Kompetenciafejlesztés

Feladat:

- Osztályozó vizsgára való felkészítés,
- Tanulói jogviszony megőrzése,
- Tanulói jogviszony létesítése,
- Tanulási motiváció erősítése

Termelő tevékenység - bevezetés a munka világába:

- Tevékenységek:
- Kertészet
- Parkgondozás
- Bedolgozói munka
- Kisegítő munka (konyha)
- Közösségi tevékenység: takarítás, környezet gondozás (beosztás szerint)
- Részvétel felújítási, karbantartási munkában

Külső munkáltatás, iskolai tanulmányok:

- Középfokú tanulmányok: gimnázium, szakképzés

- Önkéntes munka: rendszeres és eseti jelleggel
- Szabadulás előtt álló fiatalok munkába állítása

Feladat:

- Kapcsolatok építés iskolákkal,
- Munkahelyi központtal való együttműködés,
- Együttműködési, partneri szerződések megerősítése

Egyéb tevékenységek:

- Testnevelés mindennapos bevezetése (délelőtti és délutáni foglalkoztatásban),
- Etika tantárgy oktatás,
- Közösségi tevékenység

A foglalkoztatási osztály által szervezett tevékenységek munkanapokon délelőtt 8:00-12:30 között, foglalkoztatási csoportokban, 4 foglalkoztatási órában valósul meg.

Tanórai- és tanórán kívüli tevékenységek:

Felzárkóztatás, fejlesztés

Azok a tanulók, akiknek a tudásszintje nem felel meg a dokumentált iskolai végzettségnek, felzárkóztatásban vesznek részt. Ez történhet külön erre a célra létrehozott foglalkoztatási csoportban vagy osztályfokának megfelelő foglalkoztatási csoportban. A sajátos nevelési igényű tanulók egy része integráltan is oktatható, nagyobb részük azonban csak kis létszámú, eltérő tantervű csoportban fejleszhető.

Azoknak a fiataloknak, akik súlyos fegyelemsértés elkövetése miatt zárt intézeti részlegben történő elhelyezését rendelték el foglalkoztatása külön helyszínen történik.

Osztályozóvizsgára való felkészítés, vizsgáztatás:

A tanulói jogviszonnyal és egyéni tanrendű státusszal érkező fiatalok osztályozó vizsgára való felkészítése folyamatos, osztályozó vizsgájuk lebonyolításában munkatársaink közreműködnek.

Tanulói jogvisztonnyal nem rendelkező, nem tanköteles, de tanulásra motivált fiatalkorúak kérésrel fordulhatnak a javítóintézet igazgatója felé, hogy biztosítsa részükre tanulmányaik folytatását, mely során alapfokú végzettséget, rész- vagy teljes szakmát szerezhhetnek. Támogató igazgatói döntés esetén ennek biztosítása érdekében részükre tanulói jogvisztonyt kell létesíteni a közoktatási intézménnyel, amelynek létesítését csak törvényes képviselő kezdeményezheti. Egyéni tanrend esetén, a foglalkoztatási osztály munkatársai segítik a fiatalkorú vizsgára történő felkészítését az alapfokú végzettség vagy a szakma megszerzése érdekében.

A szakmunkásvizsgák szervezeti kereteit a Debreceni SZC Építéstechnológiai és Műszaki Szakképző Iskola, valamint a Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Technikum és Szakképző Iskola biztosítja.

Lehetőséget kapnak azok a tanulók is osztályozóvizsga letételére, akik külső iskolában rendelkeznek tanulói jogvisztonnyal. Esetükben egyénileg, iskolájuk követelményei alapján történik a vizsgáztatás.

Vizsgaidőpontok: január 1 - 15 között (javítóvizsga: február 1-15 között)

június 1 - 15 között. (javítóvizsga: augusztus 15-31 között)

Felmérés:

A beérkező fiatalkorúak felmérésen vesznek részt. Ennek során vizsgáljuk a alapképességeit, alapkészségeit, tárgyi tudását, esetleges tanulási zavarát, stb. A felmérések eredményei rögzítésre kerülnek, majd ebből kiindulva kerülnek meghatározásra a fejlesztési feladatok, készül el az egyéni nevelési terv, melynek része az oktatásra, foglalkoztatásra, fejlesztésre vonatkozó javaslat. A nevelési folyamat, - melynek részét képezi a foglalkoztatás – 3 havonta kerül felülvizsgálatra. Az eltelt időszak eredményei, - esetleges megakadásai - új célok, feladatok meghatározása nyomtatott és elektronikus formában is rögzítésre kerülnek.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, valamint a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet, fogalmaz meg elveket, célokat, fejlesztési feladatokat, mint az érintett korosztályra vonatkozó, iskolai nevelési-oktatási tartalmat, de ez nem alkalmazható – sem jogi, sem szakmai okok miatt csak sajátos keretek között javítóintézeti nevelés során. Ugyanakkor kívánatos, kulcskompetenciák fejlesztésére épülő foglalkoztatási forma alkalmazása. Mindezek teljesülése érdekében a foglalkoztatás során előtérbe kerülnek a kulcs kompetenciák:

- Anyanyelvi kommunikáció,

- Idegen nyelvi kommunikáció,
- Matematikai kompetencia,
- Természettudományos és technikai kompetencia,
- Digitális kompetencia,
- Szociális és állampolgári kompetencia,
- Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia,
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség,
- A hatékony, önálló tanulás.

Az ismeretnyújtó foglalkozások mellett szerepet kap a:

- döntéshozatal,
- együttműködés,
- érzelmek kezelése,
- kapcsolati kultúra,
- kezdeményezőképesség,
- kockázatértékelés,
- kreativitás,
- kritikus gondolkodás,
- problémamegoldás,
- társas tolerancia

fejlesztését szolgáló foglalkozások beépítése is, akár a foglalkoztatási munkacsoport, akár a javítóintézet egyéb területén dolgozó vagy külső szakemberek bevonásával megvalósuló programokban.

Fejlesztő egyéni- és kiscsoportos foglalkozások, tanulószoba:

A leghatékonyabb fejlesztő módszer az egyéni- és kiscsoportos fejlesztés. Ezeken a foglalkozásokon lehetőség nyílik egyénre szabott, célirányos feladatok elvégzésre, egyéni munkatempóra, azonnali segítségnyújtásra, a hibák felfedeztetésére, korrekcióra. Ehhez jól illeszthető a terápiás jellegű foglalkoztatási forma.

Tehetséggondozó, tehetségfejlesztő foglalkozások

Munkatársaink kiemelt figyelmet fordítanak a tehetségfejlesztésre. Korábbi sikeres pályázati programjaink folytatásaként rendszeresen végzünk tehetségazonosítást, tehetséggondozást a manuális tevékenységek, a logikai gondolkodás, a mozgáskultúra fejlesztése terén.

Nyári foglalkoztatás

A javítóintézetben az oktató-nevelő munka, folyamatos. A szorgalmi időszakon kívüli időtartamokban a foglalkoztatás célja elsősorban a felzárkóztatás, a kimaradt tananyag pótlása, képesség- és készségfejlesztés. Ebben az időszakban van lehetőség olyan ismeretek átadására is, ami nem törzsanyag, de a fiatalok érdeklődési körét érinti, illetve olyan klasszikus irodalmi-, történelmi, természetismereti értékekhez juttatni őket, amelyekre önszorgalomból nem kerülne sor, így lehetőség nyílik a tanulást lazább, játékosabb, érdekesebb formában megszerettetni.

Ellenőrzés, értékelés

A fiatalok ellenőrzésekor, értékelésekor alapelveként az ösztönzést és a folyamatosságot tartjuk szem előtt. A tevékenység eredményességét pontozással, osztályozással értékeljük, amely erős motivációként hat a további munkavégzésre. A legnagyobb tanulmányi megmérettetés maga az osztályozóvizsga. Az értékelésünk azonban nem csak a tanulmányi-, hanem a foglalkoztatás teljes körére terjed ki.

Kapcsolattartás, együttműködés

A munkánkhoz szükséges adatokat – a fiatalok személyi adatai, iskolai végzettség stb. – a növendékügyi hivatal szolgáltatja. Napi kapcsolatot tartunk a nevelőotthon csoportnevelőivel, gyermekfelügyelőivel. Rendszeresen tájékoztatjuk egymást a fiatalok magatartásáról, tanulmányi fejlődéséről, egyéb problémáiról. Szükség esetén igénybe vesszük intézetünk pszichológusai, segítségét a problémás helyzetek feloldására, megoldására. Az együttműködés erősítése, az egymás munkájának alaposabb megismerése céljából kölcsönösen hospitálásokat, esetmegbeszéléseket végzünk.

A fiatalok foglalkoztatása magába foglalja a munkafoglalkoztatás formáit, egyéb képzési lehetőségek biztosítását, melyről a Rendtartás az alábbiakat írja elő:

23. § (1) A fiatalok számára biztosítani kell

- b) a munkafoglalkoztatáshoz szükséges munkaruhát, védőruhát, illetve védőfelszerelést,
- d) tanszereket és egyéb iskolai felszerelést.

29. § (1) A javítóintézet a javítóintézetben végzett oktatás, képzés keretében elősegíti a fiatalok iskolai hiányosságainak pótlását, megkezdett tanulmányainak folytatását, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzését.

32. § (2) A javítóintézet a munkafoglalkoztatás keretében a következő lehetőségeket biztosíthatja a fiatalok számára:

- a) az intézmény működési körén belüli munkavégzés,
  - b) a más gazdálkodó szervezetnél történő munkavégzés, vagy
  - c) a javítóintézet vállalkozási tevékenységében való részvétel
- lehetőségét biztosíthatja a fiatalok számára.

(3) Ha a munkafoglalkozás a szabadban történik, annak időtartama nem számít be a 22. § (3) bekezdés szerinti szabad levegőn tartózkodás időtartamába.

(4) A munkafoglalkoztatás napi időtartama a nyolc órát, heti időtartama

a) tizenhat éven aluli fiatalok esetében a húsz órát (a (2) bekezdés a) pontjában leírtakra érvényes),

b) tizenhat éven felüli fiatalok esetében a negyven órát nem haladhatja meg.

(5) A munkafoglalkoztatás során biztosítani kell a munkavédelmi és munkabiztonsági előírások betartását.

(6) A fiatalok nem végezhet egészségre ártalmas munkát, és nem osztható be éjszakai munkára. A munkafoglalkoztatás során különös figyelemmel kell lenni arra, ha a fiatalok várandós, vagy ha a gyermekével együttes elhelyezésben részesül.

33. § (1) A fiatalok a munkafoglalkoztatásért megillető díjazás óránkénti mértéke nem lehet kevesebb a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére órabér alkalmazása esetén megállapított alpbér kötelező legkisebb összegének 30%-ánál.

(2) A munkafoglalkoztatás rendjét, a díjazás mértékét és megállapításának szempontjait a munkafoglalkoztatási szabályzat határozza meg.

34. § (1) A fiatalok és törvényes képviselője közös kérelme, valamint a munkáltatónak a fiatalok alkalmazását vállaló nyilatkozata alapján a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalok a javítóintézetben kívül végezzék munkát.

(2) A javítóintézetben kívüli munkavégzés engedélyezése esetén az igazgató előírja, hogy a fiatalok mennyi időt tölthet a javítóintézetben kívül, és milyen szabályokat kell betartania. A szabályok ismételt vagy súlyos megszegése esetén az igazgató az engedélyt visszavonhatja.

(3) A munkavégzés céljából a javítóintézetben kívül töltött idő alatt a fiatalok az azonosító kártyájával és az eltávozási engedéllyel igazolja javítóintézetben kívüli tartózkodásának jogszerűségét.

A munkafoglalkoztatás tervezése

A fiatalok személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának feltárása után a szakértői csoport felméréseinek és javaslatának ismertetését követően a nevelési értekezleteken (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) a felmérések és az iskolai végzettségének figyelembevételével tesz javaslatot a javítóintézet igazgatójának, a fiatalok számára legmegfelelőbb foglalkoztatási forma kijelölésére.

Amennyiben a fiatalok foglalkoztatására tanműhely kerül kijelölésre, a tanműhelyekben **képzési terv** alapján folyik foglalkoztatása:

Letartóztatásban lévő fiatalok az intézet működési területén belül, önkiszolgáló tevékenység keretében **környezetgondozást** végeznek.

Bvtv. 394. § (1) bekezdésének c) és d) pontjai alapján a letartóztatott jogosult

c) kérelmére – a fogva tartó intézet lehetősége szerint – munkavégzésre, a munka minőségével és mennyiségével arányos díjazásra, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre,

d) kérelmére – a fogva tartó intézet lehetőségei szerint – általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban vagy szakképzésben való részvételre.

A Bvtv. 397. § c)-f) pontjai alapján a letartóztatott köteles

c) az önként vállalt és kérelmére kijelölt munkát ismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten a munkahelyi és munkaköri szabályoknak megfelelően elvégezni, a munkavégzéssel kapcsolatos előírásokat megtartani,

- d) ha a c, pont szerinti munkát végez, jogszabályban meghatározottak szerint forma, illetve munkaruhát viselni,
- e) munkájáról, illetve a letéti pénzből a tartására fordított költségekhez hozzájárulni,
- f) az intézet ellátásában, tisztán tartásában díjazás nélkül részt venni.

A Bvtv. 417. § kimondja, hogy a letartóztatott fiatalok javítóintézetben kívüli oktatásban, képzésben, munkafoglalkoztatásban nem vehet részt.

A javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok az intézet működési területén belül, valamint az intézet külső részén önkiszolgáló tevékenység kertjében környezetgondozást végeznek. Mindkét részlegben lehetőség van az intézet által bér munkában végzett tevékenység folytatására.

A szakmai képzést, annak formai és tartalmi követelményeit döntően befolyásolja, hogy mennyi időt tölt az adott fiatalok az intézetben. A javítóintézeti nevelést végrehajtó otthon vonatkozásában ez az időtartam napra pontosan ismert, ennek ismeretében vonható be a fiatalok képzési formája valamelyikébe.

A letartóztatást végrehajtó otthonban, e tekintetben a helyzet sokkal bizonytalanabb, mivel nem látható előre, hogy a fiatalok mennyi ideig marad letartóztatásban. Ezért a letartóztatásban lévő fiatalok munkafoglalkoztatása elsősorban a javítóintézetben belüli bedolgozó, kisegítő munka és közösségi tevékenységre (környezet gondozás) korlátozódik.

Kiemelt foglalkoztatási terület a kertészet, valamint a parkgondozás.

A Foglalkoztatási osztály keretében történő foglalkoztatás kiemelt feladatának tekinti a reális énkép, jövőkép kialakítását, formálását, a továbbtanulás igényének kialakítását. Pályaorientáció tanításával szakmák megismerését, szépségeinek bemutatását, ezekhez szükséges kompetenciák fejlesztését.

A Foglalkoztatási osztály keretében történő tanulási, foglalkoztatási tevékenység a teljesítmény és magatartás figyelembevételével „ösztöndíj” formájában is elismerésre kerül.

IV.6. Mentálhigiénés-, Egészségügyi- és Szakértői csoport

A mentálhigiénés és egészségügyi munkának szervesen kell beágyazódnia az intézet tevékenységének egészébe. Feladata összetett, egész intézetet átható, minden területre kiterjedő. Kiemelt feladat a bekerült fiatalokkal a közösség, társadalom erkölcsi normáinak megismertetése, elfogadtatása, készség szintű elsajátíttatása, jártasság megszerzése.

Az intézet feladatainak jellegéből adódóan a csoport, különböző képesítésű szakemberekből áll:

- klinikai és mentálhigiéniai gyermek- és ifjúsági szakpszichológus;
- tanácsadó szakpszichológus;
- mentálhigiénés szakember;
- orvos(ok)
- gyógypedagógus, szocioterapeuta.

A mentálhigiénés csoport feladat - és témaorientáltan intézeten belüli és külső szakemberekből munkacsoportokat is szervezhet – pályázatok írására, kísérleti programok kipróbálására, felmérések, kutatások, elemzések elvégzésére, szakmai és tudományos előadások, konferenciák szervezésére stb.

A mentálhigiénés munka célja, kapcsolódási pontjai

Célja a befogadott fiatalok társadalmi integrációjának elősegítése, beilleszkedési zavarainak enyhítése. Emocionális biztonság megteremtése. A fiatal személyiségét alkalmassá tenni az intézet szabályrendszerének elsajátítására, a bezártság, sajátos helyzet, frusztráló környezet elfogadására. Iskolázottságuk emelése, szakmaszerzés iránti motiváció kiépítése, felzárkóztatásuk, fejlesztésük biztosítása a szakvéleményekben előírtak alapján. Fontos még az egészséges életmódra való felkészítésük, pszichés állapotuk rendezése, szükség esetén egészségügyi rehabilitációjuk.

- Szakvéleményekkel, szakmai és módszertani elemzésekkel, új korszerű módszerek kipróbálásával, bevezetésével, javaslatok kidolgozásával megalapozni, biztosítani az intézményben folyó szakmai munka minőségét, meghatározni a továbbfejlesztés irányait, szakmailag előkészíteni a fiatalok ügyében hozott döntéseket, biztosítani azok szakszerűségét, megalapozni a fiatalok nevelésének szükségleteikhez igazodó tervezését.

- A fiatalok nevelése, személyiségfejlődésük korrekciója, személyiségzavaraik enyhítése, kezelése, lelki egészségfejlesztés, gondozás.
- A dolgozók továbbképzésében való részvétellel elősegíteni a problémamegoldó, konfliktuskezelő készség fejlesztését és a kifáradás megelőzését, a tudatos és célzatos foglalkozásvezetés repertoárjának bővítését.
- Szupervízióval és esetelemzésekkel hozzájárulni a munka szakszerűbbé tételéhez.

A mentálhigiénés munka feladatai

Pszichológiai vizsgálatok – véleményezések

- A Rendtartásban meghatározott személyiségvizsgálat és pszichológiai vélemény elkészítése,
- Elemzés, módszertani munka, javaslatok kidolgozása - diagnosztika – szakértői csoport tagjaként vizsgálat, szakvélemény készítése, tapasztalatát megosztva a nevelőkkel segíteni az egyéni nevelési terv kialakítását az Elhelyezési, Intézeti Tanácson,
- Szociometriai vizsgálatok minden csoportot érintve – a csoportok informális szerkezetének vizsgálata céljából (3-4 havonta ismételt).

Mentálhigiénés terápia

- Dolgozók gyógytorna és mentálhigiénés támogatásának biztosítása,
- Igény esetén konzultációs lehetőség biztosítása a nevelőtestület tagjai részére
- tréningek szervezése,
- Egyéni foglalkozások, beszélgetések,
- Csoportfoglalkozások.

Gyógypedagógiai vizsgálatok, fejlesztési javaslatok

- A bekerülő fiatalok tanulási képességeit, általános ismereteit vizsgálja, amennyiben van a fiataloknak szakvéleménye, dokumentumelemzést végez, majd a továbbiakban elmaradásaikhoz igazodva egyéni fejlesztési tervet készít. Igény esetén tanáccsal, fejlesztő anyagokkal látja mind a délelőttben, mind a délutánban dolgozó kollégákat. Folyamatos konzultációkkal segítve munkájukat.
- Tanulási zavar mögötti okok, tényezők feltárása.
- Felzárkóztatás, kompenzáció, korrekció.

- A speciális /SNI-s csoportban heti rendszerességgel a szakvéleményben előírt fejlesztő foglalkozások tartása.
- Szükség esetén egyéni, kiscsoportos fejlesztő foglalkozásokat, terápiákat tart
- Egészségügyi, orvosi tevékenység segítése
- Amennyiben a pszichológus vizsgálatainak eredményeként pszichiáter bevonását tartja indokoltnak, úgy közvetlenül kéri a fiatalok pszichiátriai vizsgálatát. /pszichológus
- Pszichiátriai gondozottak pszichés támogatása
- Elemzés, módszertani munka, javaslatok kidolgozása
- Leendő dolgozók pszichológiai alkalmasságának vizsgálata és értékelése teszt módszerrel
- Nevelőotthoni csoportokkal folytatott munka – délutáni időszakban, nevelőkkel közösen probléma orientáltan, aktuális igényekre, szükségletekre épülve – nevelők megtámogatása, nevelő – fiatalok kapcsolat javítása, fiatalok -fiatalok kommunikáció fejlesztése, aktuális konfliktusok – csoportbeli nehézségek kezelése – (formái: csoportos beszélgetés, csoportgyűlés, szabadidős foglalkozás – rövid, dinamikus terápiás elemekkel) /pszichológus
- Szupervízióval és esetelemzéssel járuljon hozzá a munka szakszerűbbé tételéhez
- Délelőtti időszakban a szakoktatás és iskola területén tett látogatások alkalmával a tapasztalatokat, megfigyeléseket megbeszélni, közös megoldást találni az érintett felnőttekkel
- Családi konzultáción való részvétel

IV.7. Egészségügyi csoport feladata

A Rendtartás 24.§ alapján a javítóintézet orvosának javaslata szerint a javítóintézet biztosítja, hogy a fiatalok hozzájusson a megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz, valamint a számára előírt gyógyszerekhez és gyógyászati segédeszközökhöz.

Személyi feltételek

A részleg személyi feltételei: 1 fő megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott gyermekorvos, 1 fő megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott belgyógyász szakorvos, 1 fő megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott fogorvos, 1 fő megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott

pszichiáter, 3 fő ápoló-gyermekfelügyelő segíti a részlegben folyó szakmai munkát. Éjszakás gyermekfelügyelő kollégák – belső továbbképzéssel, gyermekorvos útmutatása alapján – sajátították el a gyógyszerosztás-és betegápolási teendők ellátását. Életveszélyes sürgős esetekben a mentők, egyéb esetekben pedig a városi ügyelet szakemberei segítik az ellátás zavartalan biztosítását.

Tárgyi feltételei

Az egészségügyi részlegben: 2 orvosi szoba, 4 betegszoba, 1 társalgó, 1 vizesblokk, 1 öltöző-kiszolgáló helyiség, 1 gyógyszerkamra, 1 raktár van, a helyiségek fel vannak szerelve az egészségügyi ellátáshoz szükséges eszközökkel és felszerelésekkel. Az intézet biztosítja továbbá a szükséges gyógyszereket és egyéb eszközöket.

Célja:

- Diagnosztizálás, diagnózisra épülő gyógyítás, betegségkezelés.
- A befogadott fiatalok általános orvosi és szűrővizsgálatai során feltárt rendellenességek, betegségek, pszichoszomatikus tünetek, a fiatal aktuális fizikai állapota alapján lehessen megtervezni a rövid – és hosszú távú egészségügyi ellátást, és az orvos által megfogalmazott javaslatot figyelembe véve az egészségügyi gondozásra vonatkozó egyéni terveket elkészíteni.
- Az orvosi tapasztalatok és javaslatok alapján készüljenek az egészséges életmódra vonatkozó felvilágosító tájékoztató, egészségmegőrző programok, s ezek kerüljenek be a fiatalok nevelési – gondozási, továbbá az intézet egészének mentálhigiénés programrendszerébe.
- Derítse fel azokat a problémákat, amelyek további szakorvosi vizsgálatokat, kezeléseket igényelnek.
- Szűrje ki a fertőző betegeket.

Az egészségügyi ellátás tartalma, feladatok

Megelőző, gyógyító, egészségügyi feladatot lát el. Ez a részleg biztosítja a beérkező fiatalok általános és szakorvosi szűrővizsgálatát.

Elsődleges egészségügyi szemle a fiatalok felvételénél, s egyéb felvétellel összefüggő teendők:

- Általános orvosi vizsgálat.
- Akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése.
- Szakrendelésre utalás szervezése, lebonyolítása, nyomon követése.
- Fogászati szűrés, és kezelés.
- Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel.
- Beteg gondozás, betegápolás, gyógyszerelés.
- Egészségmegőrző, betegségmegelőző prevenciós programok szervezése és lebonyolítása, illetve az ezeken való közreműködés.

célja:

- az egészség kulturáltság kialakítása, s ezzel az egyén alkalmassá tétele arra, hogy az egészségével kapcsolatos szükségleteit önmaga kielégítse. Az egészségnevelés a személyiségre irányul.

feladata:

- a fiatalok tudatos és felelősségteljes magatartásának kialakítására irányuló sokoldalú nevelőtevékenység. Ez magában foglalja az ismeretek átadását, az egészségi jártasságok, készségek, valamint szokások kialakítását. A fő feladata, hogy az egyén interiorizálja mindezeket.
- - egészséges táplálkozás, aktív szabadidő eltöltés, mindennapos testmozgás, személyi higiéné, lelki egyensúly megteremtése, harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, családtervezési módszerek, egészséges és biztonságos környezet kialakítása, egészségkárosító magatartásformák elkerülése, járványügyi és élelmiszerbiztonság megvalósulása
- Gyógyszerek kezelése.
- Orvosi és egyéb dokumentáció.
- Jelentések, elemzések.
- Gyermekfelügyelői feladatok ellátása.

IV.8. Utógondozó otthon

Az Utógondozó otthon működését a Rendtartás az alábbiak szerint szabályozza:

52. § (1) Az utógondozó részlegén való elhelyezés lehetőségéről és az elhelyezés megszüntetéséről – a Bvtv. 384. § (1) és (3) bekezdése szerint a fiatakorút tájékoztatni kell.

(2) A fiatalok kérelme esetén a javítóintézeti tanács az utógondozónak a 46. § (1) bekezdése szerint kialakított véleménye, szükség esetén a nevelői vélemény és a pszichológiai vélemény alapján javaslatot terjeszt elő az igazgatónak a fiatalok utógondozói részlegén való elhelyezéséről.

(3) Az utógondozó segítséget nyújt a fiatalok számára a lakhatási és megélhetési feltételek megteremtéséhez és a fiatalok önálló életének megkezdéséhez.

(4) Az utógondozó részleg házirendjét mindenki által látható helyen ki kell függeszteni.

Az utógondozói otthon rendeltetése szerint egyénileg kötött megállapodás alapján teljes körű, vagy részleges ellátást biztosít azoknak a fiataloknak, akik:

- huszonegyedik életévüket betöltik, és az igazgató a javítóintézetből elbocsátja őket, vagy/és
- javítóintézeti nevelésének bíróság által meghatározott tartama letelt.

Továbbá

- a családjukba nem térhetnek vissza, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatási lehetőséget és megélhetési feltételeket teremteni, vagy/és
- a megkezdett tanulmányaikat a javítóintézeti oktatás, képzés keretein belül szeretnék befejezni

Az utógondozó otthonönálló szervezeti egységként működik.

Az utógondozói elhelyezés engedélyezésének eljárását szabályzat tartalmazza.

Az elhelyezés időtartama: tanulmányok befejezéséig, illetve indokolt esetben az azt követő 6 hónap.

A javítóintézet az utógondozói elhelyezettek számára teljes körű ellátást nyújt: biztosítja a jogszabályban meghatározott étkezést, ruházatot, tisztító- és tisztálkodó szereket és zsebpénzt.

A tandíj, tanszer, taneszközök, bérlet is a teljes ellátás körébe tartozó juttatások.

Az utógondozói elhelyezettek joga van az egészségügyi ellátásra, az ápolásra. Az utógondozói elhelyezettek – az intézeten belüli ütemezés és szabályozás szerint – használhatják az intézmény közös helyiségeit (edzőterem, könyvtár, tornaterem stb.) és részt vehetnek az intézeti szintű programokban. A javítóintézet – költségvetés lehetőségeihez mérten – hozzájárul az utógondozottak csoportos szervezésű kulturális programjaihoz, kiránduláshoz, táborozáshoz.

Személyi feltételek:

A nevelési team közvetlen felettese az igazgatóhelyettes.

Az utógondozói elhelyezést az igazgatóhelyettes szervezi, irányítja és ellenőrzi.

Tárgyi feltételek

Az utógondozó otthon önálló épületben kialakított lakásotthon.

Helyiségei:

- hálószoba (4 darab 2 személyes háló);
- nappali szoba;
- tanuló szoba;
- teakonyha;
- fürdőszoba, WC;
- egyéb: előszoba, tároló helyiség.

Az utógondozó részleg nevelőjének feladata különösen:

- Segíti az utógondozottat képességeinek, tehetségének megfelelő szakképző vagy középiskola kiválasztásában, a felvétellel kapcsolatos teendők intézésében, szükség szerint közreműködik a munkahely keresésében.
- Segíti az otthoni tanulást.
- Segíti, nyomon követi és ellenőrzi a tanulással kapcsolatos kötelezettségek teljesítését rendszeres kapcsolatot tart az oktatási intézményekkel.
- Segíti és ellenőrzi a Házi rend szabályainak megtartását.
- Szervezi és intézi az utógondozott fiatalok napirendjével, ellátásával kapcsolatos teendőket.
- Igény szerint egyéni beszélgetéseket folytat, életvezetési tanácsadást biztosít, segítséget nyújt a fiatalok konfliktushelyzeteinek megoldásában.
- Gondoskodik az előírt dokumentációs, adminisztratív feladatok elvégzéséről.

V. Együttműködés lehetőségei fenntartó, társintézetek, hivatalos szervek, rendőrség, civil szervezetek, egyházak, képző intézmények tekintetében

Szoros együttműködés van a szakmai feladat ellátás során a fenntartóval, telephely intézménnyel és a társintézményekkel egyaránt. Rendszeresek a szakmai konzultációk, közös rendezvények a növendékek és a munkatársak vonatkozásában is.

Javítóintézetünk hivatalos szervekkel való kapcsolattartására a partnerség, egymás munkájának segítése a jellemző. Résztvevői vagyunk az ügyészségek, bíróságok, rendőrkapitányságok által szervezett rendezvényeknek, illetve szakmai fórumoknak.

A Debreceni Törvényszékkel 2016. novemberben aláírt együttműködési megállapodásban foglaltaknak megfelelően évente két alkalommal tart a másodfokú bíróság kihelyezett tárgyalást intézetünkben. A Debreceni Törvényszéken 2017. január 4. napjától működő Gyermekbarát Igazságszolgáltatás Munkacsoport ülésein rendszeresen áttekinti a megállapodás eredményeit, tapasztalatait.

Szoros szakmai együttműködést tartunk a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatával. Kiemelendő, hogy a rendőrség hatékonyan közreműködik a szökésben lévő fiatalok azonnali felkutatásában, ezzel is segítve az újabb szökések visszaszorítását.

Együttműködési megállapodás alapján a MH.5. Bocskai István Páncélozott Hajdúdandárral folyamatos érdeklődés fenntartása érdekében pályaorientációs foglalkozásokat tartunk.

Együttműködési megállapodás alapján a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Kenézy Gyula Campussal:

- Folyamatos jóvátételi munkavégzés a kórház területén: technikai feladatok, kertészeti munkálatok, szakmunkát, szaktudást nem igénylő feladatok.
- Társadalmi eseményeken való csoportos részvétel: műsorokkal, facsemeték ültetésével.
- Javítóintézet nevelésüket töltő fiatalok önkéntes munkavégzése.

Több civil szervezettel dolgozunk együtt, így az **Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesülettel**, a **Forrás**, a **Szertelen Egyesülettel**, akik a **képzésekben**, és a **prevenációs foglalkozások megvalósításában** működnek közre, segítik a reintegrációs folyamatot. Rendszeres támogatónk a Debrecen Város Karitatív Testülete. Ez utóbbi szervezettel fiataljaink

karitatív tevékenységet végeznek. Többéves együttműködésre tekinthetünk vissza a DORKÁSZ Szolgálattal, akik évről évre visszajárnak intézményünkbe.

Mivel a javítóintézetben magas számban vannak gyermekvédelmi szakellátásból, gyermekotthonból, lakásotthonból érkező növendékek, így a **gyermekvédelmi gyámokkal és a gondozási hellyel is kapcsolatot tartunk.**

Kiemelt figyelmet fordítunk a történelmi egyházakkal, képviselőik segítik a javítóintézetben élő növendékek hitéleti, lelki gondozását.

Társadalmi szerepvállalások a Debreceni Javítóintézetben

Szoros szakmai kapcsolatokat ápolunk az intézmény vonzás körzetéhez tartozó felsőfokú szociális pedagógiai és egyéb főiskolákkal, egyetemekkel. Több hallgató tölti az úgynevezett nagy gyakorlatát intézményünkben, melyet záró vizsgával fejeznek be. Több hallgató tölti kisebb óraszámú szakmai gyakorlatot és kérnek kutatási lehetőséget a szakdolgozatuk elkészítéséhez. Mind a debreceni egyetemről, mind a hajdúböszörményi főiskolai karról több csoport látogat el egy-egy alkalommal intézményünkbe.

Társadalmi szerepvállalásként biztosítottunk látogatási lehetőséget intézményünkben középiskolásoknak rendhagyó osztályfőnöki óra keretében, gyermekvédelmi intézményeknek bűnmegelőzési célzattal. Különböző középfokú képzettséget adó tanulók számára biztosítottunk intézménylátogatási lehetőséget, valamint a gyermekvédelmi alap- és szakellátásban dolgozó kollégák számára továbbképzési lehetőségeket.

VI. Etikai normák, antidiszkriminációs képzés

Kiemelt feladatként szükséges foglalkozni a fiatalkorúak jogainak védelmével. Alapelvként kell rögzíteni, hogy a javítóintézet minden munkatársa elutasítja a diszkrimináció minden formáját.

Ezért a javítóintézet Etikai kódexben rögzítette az alapvető etikai normákat, melyet minden javítóintézetben dolgozó munkatársnak be kell tartani, munkatárs-munkatárs, munkatárs-növendék, munkatárs-külső kapcsolatok vonatkozásában. Az etikai vétséget Etikai Bizottság vizsgálja. A javítóintézet antidiszkriminációs képzései a résztvevők részére információt nyújt a diszkrimináció és az esélyegyenlőség témaköréhez kapcsolódó fogalmakról, jelenségekről,

azok hatásmechanizmusáról, veszélyeiről. Kiemelten kell foglalkozni a kisebbségi létből adódó szociális, szociálpszichológiai problémákkal. A munkatársakat, mint segítő szakembereket meg kell ismertetni a társadalmi integráció feladatrendszerével, az integráció hatásaival, olyan fogalmakkal, mint a diszkrimináció, az egyenlő bánásmód, másság, kisebbség, esélyegyenlőség.

A javítóintézet Házi rendje, melyet minden befogadott fiatalnak meg kell ismernie, részletesen tartalmazza az intézet belső életének rendjét, a növendékek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályokat, a szabályok megszegésével járó következményeket. A Házi rend betartása minden fiatalok számára kötelező.

Panasz- és véleménynyilvánítási jog illet meg minden javítóintézetbe befogadott ellátottat, így joga van panasszal, kérelemmel fordulni szóban vagy írásban az igazgatóhoz, vagy egyéb jogvédő személyhez, szervezethez. Erről minden befogadott fiatalok tájékoztatást kap, valamint a befogadási időszakban a házi rend értelmezésekor hangsúlyozottan ki kell térni a panaszjog alkalmazásának gyakorlására, a panaszláda funkciójára és alkalmazhatóságára.

Debrecen, 2023. május 15.

Kocsis Éva
igazgató

Záradék:

A nevelőtestület a javítóintézet Szakmai programját megismerte, tartalmát megvitatta, a dokumentumot elfogadta.

A nevelőtestület nevében:

Fogel-Lukács Ildikó
szakoktató

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Kiadmányozási Szabályzata és a Gyermekvédelmi Intézményirányítási Főosztály ügyrendje alapján, a 6. § (1) bekezdés d) pontja jóváhagyja az intézmények szervezeti és működési szabályzatát, szakmai programját, javítóintézetek kivételével a házi rendjét:

Budapest, 2023 JÚN. 29

Sidlovics Ferenc
Főosztályvezető
Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

